

DVERI KUĆE MRTVIH

pripoved iz Malaške knjige Palih

STIVEN
ERIKSON

Preveo
Dejan Kuprešanin

Laguna

Naslov originala

Steven Erikson

DEADHOUSE GATES

A Tale of the Malazan Book of the Fallen

Copyright © Steven Erikson 2000.

Cover illustration copyright © Steve Stone

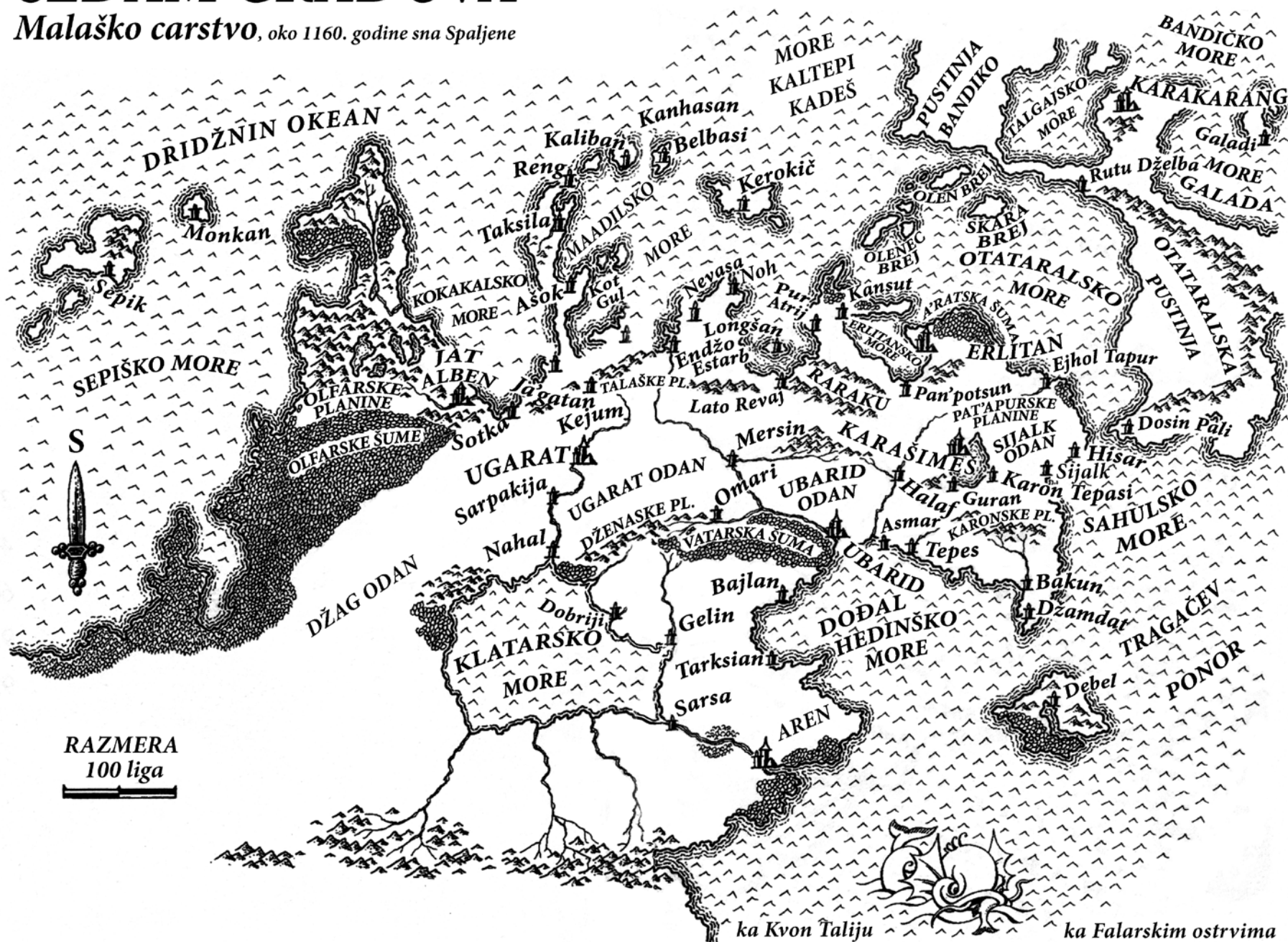
Mape nacrtao Nil Gouver

Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Ovaj roman posvećujem dvojici džentlmena:
Dejvidu Tomasu Mlađem, koji mi je u Engleskoj pože-
leo dobrodošlicu i upoznao me sa izvesnim agentom;
i Patriku Volšu, agentu sa kojim me je potonji upoznao.
Pokazali ste mnogo vere u mene tokom ovih godina,
i ja vam se obojici zahvaljujem.*

SEDAM GRADOVA

Malaško carstvo, oko 1160. godine sna Spaljene

RAZMERA
100 liga

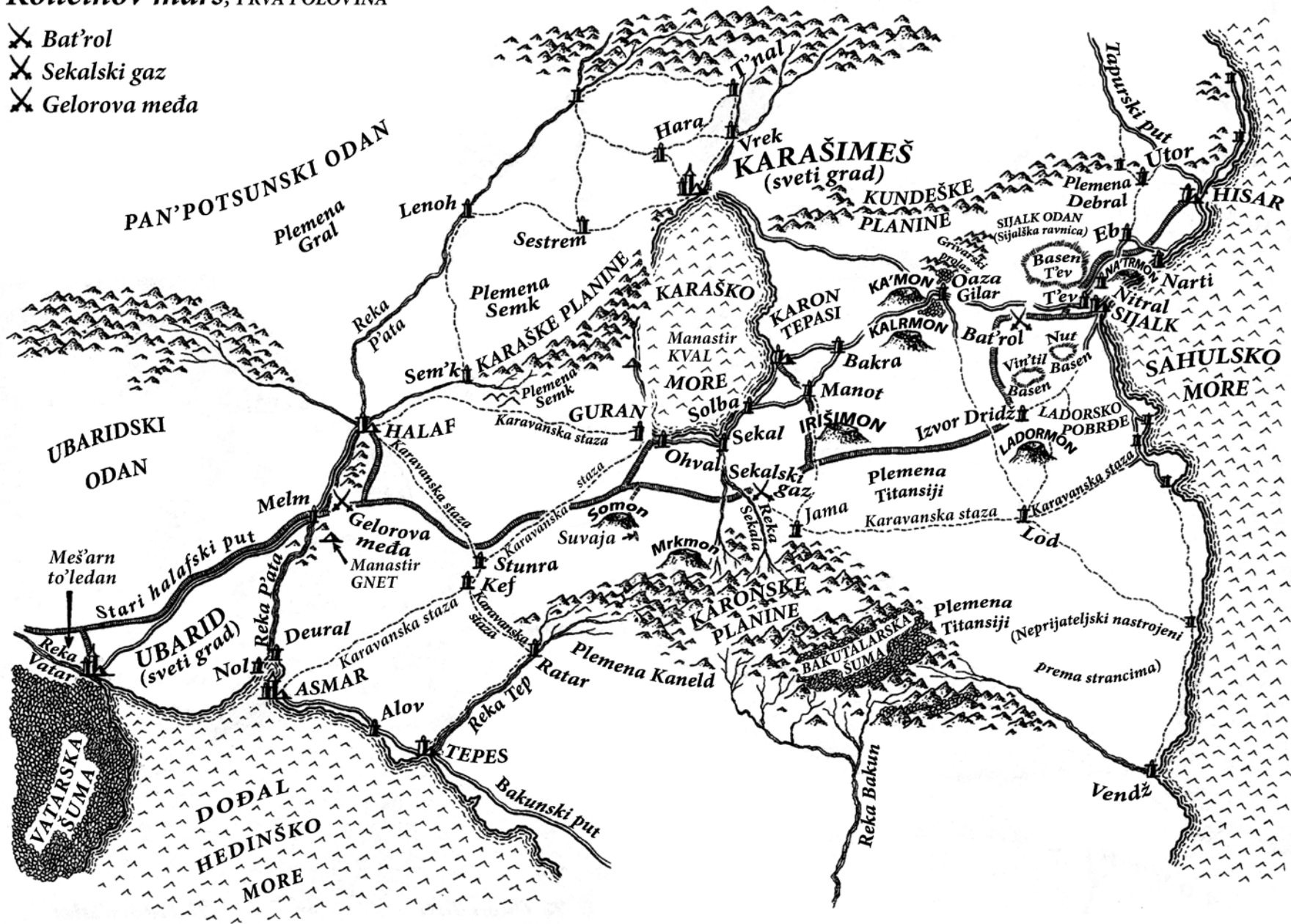
ka Kvon Taliju

ka Falarskim ostrvima

LANAC PASA

Kolteinov marš, PRVA POLOVINA

- ✕ Bat'rol
- ✕ Sekalski gaz
- ✕ Gelorova međa

LANAC PASA

Kolteinov marš, DRUGA POLOVINA

✕ Vatarski prelaz

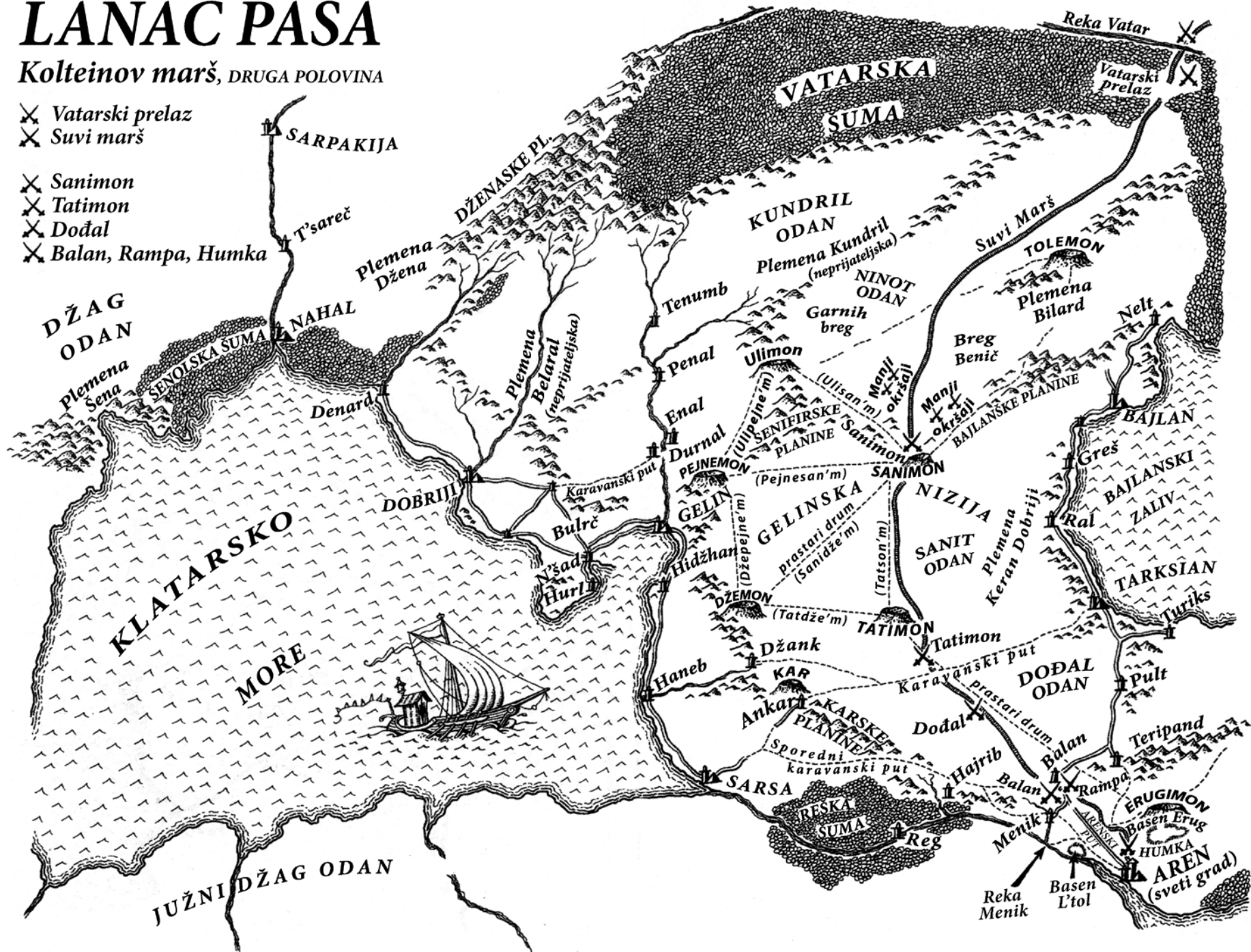
✕ Suvi marš

✕ Sanimon

✕ Tatimon

✕ Dođal

✕ Balan, Rampa, Humka

Zahvalnica

Najiskrenije se zahvaljujem sledećim osobama za njihovu podršku: osoblju kafića *Rouge* i *Dorking* (samo vi dolivajte kafu...); osoblju *Psiona*, čiji je čudesni model *Series 5* pružio dom prvoj verziji ovog romana; Derilu i ekipi u *Café Hosete*; i naravno, tu je *Transworld* sa Sajmonom Tejlorom i ostalima.

Mojoj porodici i prijateljima: hvala vam na podršci i na tome što ste verovali u mene; šta god postignem, bez vas ne znači mnogo.

Takođe se zahvaljujem Stivenu i Rosu Donaldsonu za njihove lepe reči, Džejmsu Barkliju, Šonu Raselu i Arijel. Na kraju, veliku zahvalnicu upućujem onim čitaocima koji su svoje komentare pisali na raznim internet stranicama – pisanje je usamljenički posao, a vi ste tu samoću smanjili.

Sadržaj

Mape	vi
Dramatis Personae	xvii
Prolog	1
Knjiga prva – Raraku	19
Knjiga druga – Vihor	175
Knjiga treća – Lanac pasa	377
Knjiga četvrta – Dveri Kuće Mrtvih	533
Epilog	832
Glosar	835
O autoru	843

DRAMATIS PERSONAE

Na Stazi ruke

Ikarijum, Džagut mešovite krvi i lotalica

Mapo, Trel, Ikarijumov saputnik

Iskaral Pust, vrhovni sveštenik Senke

Rilandaras, Beli šakal, mnoštun

Mesremb, samuzet

Grilen, mnoštun

Mogora, mnoštun

Malazi

Felisin, najmlađa kći porodice Paran

Heborik Lakoruki, prognani istoričar i bivši Fenerov sveštenik

Boden, saputnik Felisin i Heborika

Svirac, Deveti odred, Spaljivači mostova

Krokus, posetilac iz Darudžistana

Apsalar, Deveti odred, Spaljivači mostova

Kalam, kaplar Devetog odreda, Spaljivači mostova

Dujker, carski istoričar

Kulp, vojni mag, Sedma armija

Malik Rel, glavni savetnik vrhovne pesnice Sedam gradova
Sovark, komandant straže u logoru otatarskog rudnika, Lobanja
Pela, vojnik u Lobanji
Pormkval, vrhovna pesnica Sedam gradova u Arenu
Blistig, komandant arenske straže
Toper, zapovednik Kandže
Smiraj, kapetan Sijalške mornaričke pešadije
Kened, kapetan u Sedmoj armiji
Sulmar, kapetan u Sedmoj armiji
Spisak, mlađi vodnik u Sedmoj armiji
Meljač, miner
Šeptlja, miner
Gesler, mlađi vodnik Obalske straže
Olujni, vojnik Obalske straže
Istina, regrut Obalske straže
Čora, strelac
Biser, Kandža
Kapetan Keneb, izbeglica
Selv, Kenebova supruga
Minala, Selvina sestra
Kesen, prvi sin Kenebov i Selvin
Vaneb, drugi sin Kenebov i Selvin
Kapetan, vlasnik i zapovednik trgovačkog broda *Zakrpa*
Krivulja, vikanski stočarski pas
Bubac, mali hengiški plemićki pas

Vikanci

Koltejn, pesnica, Sedma armija
Temul, mladi kopljanik
Sormo E'nat, veštac
Nil, veštac
Neter, veštica
Bult, komandant veteran i Koltejnov ujak

Crvena seiva

Barija Setral (Dosin Pali)
Mesker Setral, njegov brat (Dosin Pali)
Tene Baralta (Erlitan)
Aralt Arpat (Erlitan)
Lostara Jil (Erlitan)

Plemići u Lancu pasa (Malazi)

Netpara
 Lenestro
 Pulik Alar
 Tumlit

Sledbenici Apokalipse

Ša'ik, vođa bune
Lioman, kapetan u Apokalipsi pustinje Raraku
Toblakaj, telohranitelj i ratnik u Apokalipsi pustinje Raraku
Febril, mag i Ša'ikin stariji savetnik
Korbolo Dom, prebegli pesnica na čelu Odanske armije
Kamist Rilo, vrhovni mag Odanske armije
L'orik, mag u Apokalipsi pustinje Raraku
Bidital, mag u Apokalipsi pustinje Raraku
Mebra, uhoda u Erlitanu

Ostali

Salk Elan, pomorski putnik
Šan, Kuja Senke
Zubac, Pas Senke
Slepa, Kuja Senke
Baran, Pas Senke
Rud, Pas Senke

Mobi, ljubimac
Hentos Ilm, kostočatilja T'lan Imasa
Legana Brid, T'lan Imas
Olar Etil, kostočatac T'lan Imasa
Kimlok, tanoski duhod
Benet, vođa zločinaca
Erp, ništavni sluga
Rod, podjednako ništavni sluga
Ept, eptorijski demon
Panek, dete
Karpolan Demesand, trgovac
Bula, krčmarica
Kotiljon, zaštitnik ubica
Senodvor, vladar Velike kuće Senke
Relok, sluga

Prolog

Šta je to na modroj mrlji obzorja
Što ne mogu da pokrijem
Dlanom svojim?

Spaljivači mostova
Tok Mlađi

*1163. godina sna Spaljene
Deveta godina vladavine carice Lasin
Godina čistke*

Nakazna hrpa muva vukla se niz Aveniju duša i ušla u Krug presude. Uzavrele crne guke su se presijavale i bezumno puzeći selile se po tom telu. Povremeno bi neki jarosni grumen otpao i u dodiru sa kaldrmom se raspao na čestice koje bi se tad razletele.

Čas žeđi se primicao svom kraju, a sveštenik se, slep, gluv i nem, i dalje teturao. U čast svog boga, na današnji dan, sluga Kukulje, gospodara Smrti, zajedno sa ostalima skinuo se do gole kože i namazao krvlju pogubljenih ubica, koju je uzeo iz jedne od ogromnih amfora poređanih duž zida u brodu hrama. Bratstvo je zatim u povorci krenulo na ulice Unte da pozdrave božje duhove i uživa u smrtnom plesu koji označava poslednji dan Vremena truleži.

Stražari su stajali po ivici Kruga te su se razmakli da propuste sveštenika. Potom su se još više pomerili kako bi propustili kovitlac zujavog oblaka koji ga je pratio. Nebo nad Untom i dalje je bilo više sivo no plavo jer su muve što su zorom doletele u prestonicu Malaškog carstva sada polako odlazile preko zaliva ka slanim močvarama i podvodnim ostrvljem iza spruda. Kuga je dolazila u Vreme truleži, a ono je u poslednjih deset godina nastupilo tri puta, što je nečuvano.

Zujanje je prožimalo okolinu Kruga, a vazduh je i dalje bio istačkan kao da je šljunak leteo na sve strane. Iz neke ulice dalje od njih

začuo se lavež psa, što je zvučalo kao da je životinja bila nadomak smrti, ali ipak ne dovoljno blizu. Nedaleko od središnje fontane u Krugu nečija napuštena mazga nedavno se srušila i još je odsutno trzala nogom. Muve su se uvukle kroz svaki otvor na njoj te je sada bila naduvana od gasova. Životinja tvrdoglavog soja već više od sata umire. Dok je sveštenik tromo prolazio kraj nje i ne pogledavši je, muve su u obliku leteće zavese napustile mazgu da bi se pridružile onima koje su ga već zaogrnule.

Sa mesta gde je sa ostalima čekala, Felisin je shvatila da Kukuljin sveštenik ide pravo ka njoj. Njegove oči bile su kao deset hiljada očiju, a ona je bila sigurna da su sve uperene u nju. Pa ipak, narastajuća zebnja u njoj nije mogla da razmrda utrnulost što je poput čebeta gušila njen um. Bila je svesna sve većeg straha, ali ta svest više je ličila na puko sećanje na strah, nego na stvarnu bojazan unutar nje.

Prvog Vremena truleži koje je preživela jedva se seća, ali drugo joj je ostalo u pamćenju. Pre tri godine ovaj dan provela je bezbedna na porodičnom imanju, u kući zamandaljenih i platnom zapušenih prozora. Kandila behu poređana ispred vrata i na visokim zidovima dvorišta po čijim vrhovima beše posuta srča, a iz njih je kuljao i oči štipao dim lista istarla. Poslednji dan Vremena i Čas žeđi za Felisin predstavljaju doba gađenja prema nečemu nejasnom, nečemu živcirajućem i nelagodnom, ali ništa više od toga. Tada nije razmišljala o bezbroj bezdomnih gradskih prosjaka i životinja lotalica, niti o ubogim stanovnicima koji su nakon svega bili prisiljavani da danima čiste ulice.

Bio je to isti grad, ali u sasvim drugačijem svetu.

Felisin se pitala da li će stražari uopšte prići svešteniku dok se ovaj približavao žrtvama Čistke. Ona je, kao i ostali što stoje u redu, sada caričino vlasništvo – Lasinina odgovornost – a sveštenikova putanja je mogla da se protumači kao nasumična i nesvesna, neizbežni sudar pre kao slučajan nego nameran, mada je Felisin duboko u sebi znala da nije tako. Da li će stražari u oklopima istupiti i pokušati da odvedu sveštenika u stranu i bezbedno ga sprovedu kroz Krug?

„Ne verujem“, reče joj čovek koji je čučao s njene desne strane. Njegove poluzatvorene i duboko usađene oči kao da su radoznalo sevnule. „Video sam kako gledaš čas u stražare, čas u sveštenika.“

Krupan muškarac s njene leve strane bez reči ustade povukavši lanac za sobom. Felisin se trgnula kad je čovek preklopio ruke preko svojih golih grudi izbrazdanih ožiljcima. Nastavio je da čutke zuri u sveštenika koji im se približavao.

„Šta hoće on od mene?“, šapatom upita Felisin. „Šta sam to učinila da zaslužim pažnju Kukuljinog sveštenika?“

Čučajući, čovek se zanjihao unazad, zadigao glavu i pogledao u kasnopopodnevno sunce. „Kraljice snova, čujem li ja to samoživu mladost da progovara sa tih jedrih, slatkih usana? Ili je to samo uobičajeni stav onih plemenite krvi da se čitava vasseljena oko njih vrti? Odgovori mi, molim te, ćudljiva Kraljice!“

Felisin se namršti. „Bolje sam se osećala dok sam mislila da spavaš – ili da si mrtav.“

„Mrtvi ne čuče, mala, oni se pruže koliko su dugi. Kukuljin sveštenik ne dolazi po tebe, već po mene.“

Tada se okrenula ka njemu. Lanac među njima je zazveckao. Čovek je više ličio na žabu upalih očiju no na ljudsko biće. Bio je ćelav, lice mu je bilo išarano tetovažama sitnih, crnih, četvrtastih simbola koji su se gubili u celom obrascu što mu je poput svitka prekrivao izboranu kožu. Bio je skoro potpuno nag, imao je samo prečagu izbledele crvene boje. Muve su šetale svuda po njemu. Nikako ga nisu napuštale već su nastavile svoj ples i Felisin shvati da one ne prate Kukuljine sumorne ritmove. Čovek je bio sav istetoviran – lice vepra gledalo je sa njegovog lica, zamršeni lavirint zapisa u obliku kovrdžavog krzna vijugao mu je niz ruke, prelazio preko golih butina i cevanica, a na koži stopala detaljno behu iscrtani papci. Do ovog trenutka Felisin je bila prezaokupljena sobom, previše obamrla od šoka da bi obratila pažnju na okovane sapatnike oko nje. Ovaj čovek je sveštenik Fenera, Vepra leta, a muve kao da su sve to već znale i u dovoljnoj meri razumele da promene svoje mahnito kretanje. S izopačenom zadivljenošću je posmatrala kako su se okupljale kod patrljaka na kraju sveštenikovih zglobova. Tkivo starih ožiljaka bilo je jedino mesto koje ne pripada Feneru, a staze koje su Kukuljini šticenici odabrali na putu do patrljaka nisu nijednom dodirivali liniju tetovaže. Muve su plesale u ritmu izbegavanja i uprkos svemu bile su voljne za ples.

Fenerov sveštenik bio je okovan za članke i stajao poslednji u redu. Svi ostali imali su uske gvozdene okove oko zglobova. Njegova stopala bila su krvava, a muve su zujale iznad i oko njih, ali nisu sletale. Spazila je kako mu se oči otvoriše u trenutku kad ga je prekrila nečija senka.

Kukuljin sveštenik je stigao. Lanac je zvečao dok se čovek s Felisinine leve strane povlačio koliko su mu okovi dopuštali. Leđima je osetila toplotu zida. Na ciglama su bili oslikani veleepni prizori Carstva, a bile su glatke na dodir pod tankim platnom njene ropske tunike. Pomno je posmatrala nemu priliku u oblaku od muva kako samo stoji pred Fenerovim sveštenikom. Nije mogla da vidi ni tračak kože, ništa od čoveka, muve su ga potpuno prekrile i pod njima je živio u tami, gde ga ni toplota od sunca nije tražila. Oblak oko njega sada se raširio. Felisin ustuknu kad oseti nebrojene hladne nožice insekata kako joj dodiruju noge i hitro joj se penju uz butine. Zategnula je rub svoje tunike i čvrsto spojila noge.

Sveštenik Fenera se oglasio, a lice mu se razvuklo u nimalo veseo kez: „Čas žeđi je dobrano prošao, sledbeniče. Vрати se u svoj hram.“

Kukuljin sluga nije odgovorio, ali zujanje kao da se menjalo sve dok Felisin nije osetila kako joj u kostima titra muzika krilašaca.

Sveštenikove upale oči se suziše i on promeni ton: „A, eto. Nekada sam zaista bio Fenerov sluga, ali već godinama nisam i Fenerov dodir se ne može ožuljati s moje kože. Ipak, iako Vepru leta nisam mio, čini mi se da si mu ti još manje drag.“

Felisin oseti neki drhtaj u duši kad se zujanje namah izmeni i poče da oblikuje njoj razumljive reči. „Tajnu... sada... pokažem...“

„Pa, hajde“, zagrme nekadašnji sluga Fenera, „pokaži mi.“

Možda je tada gnevni Fener udario svojom rukom – Felisin je ovaj trenutak zapamtila i često razmišljala o tome – ili je možda tajna bila u izrugivanju besmrtnika, šala daleko van njene moći razumevanja, ali u tom trenu narastajuća plima užasa u njoj potpuno se oslobodi i obamrlost njene duše sagore kada se muve razleteše i razidoše u svim pravcima i pod sobom otkriše... nikog.

Bivši Fenerov sveštenik ustuknu i iskolači oči kao da ga je neko udario. Širom Kruga šestorica čuvara je povikala. Bili su to nemuštici krici izbijeni iz pluća. Lanci bučno trznuše i zategoše se dok su se

ostali u redu cimali ne bi li se oslobodili. Gvozdene alke u zidovima su se zatele, ali izdržale se zajedno s lancima. Još čuvara je pohitalo i red se nanovo povukao i primirio.

„E, ovo nam“, drhtavo promrmlja tetovirani čovek, „nije bilo potrebno.“

Prošao je čitav sat u kojem su tajnovitost, iznenađenje i užas Kukuljinog sveštenika utonuli u Felisin i satkali tek jedan dodatni sloj, najnoviji, ali ne i poslednji, u ovome što se pretvaralo u beskrajni košmar. Sledbenik Kukulje... kojeg nije ni bilo. Zujanje krilašaca koje je tvorilo reči. Felisin je u sebi nizala pitanja: „Da li je to zapravo bio Kukulja? Da li je Gospodar smrti došao među smrtnike? Zašto je stao pred nekadašnjeg sveštenika Fenera i koja je poruka onog otkrovenja?“

Pitanja su ipak počela da blede u njenom umu, ustupajući mesto obamrlosti, a i hladni očaj opet je bio tu. Carica je izvršila čistku plemstva, a kuće i porodice lišila bogatstva, nakon čega je usledila zajednička optužba i presuda za izdaju i na kraju su završili u okovima. Što se tiče bivšeg sveštenika s njene desne i ogromnog čoveka divljeg izgleda, koji joj je ličio na običnog razbojnika, s njene leve strane, ni jedan od njih nije plemićke krvi.

Blago se nasmejala i time obojicu iznenadila.

„Da li ti se Kukuljina tajna otkrila, devojko?“, upita je bivši sveštenik.

„Nije.“

„Šta ti je onda tako zabavno?“

Zavrtela je glavom i u sebi odgovorila: „Očekivala sam da ću se naći u boljem društvu. I kako vam se onda čini ova naopaka misao? Upravo su takvo ophođenje seljaci žudeli da uklone, isto to gorivo carica je koristila da raspali...“

„Detel!“

Glas je pripadao starici, i dalje ohol, ali s daškom očajničke čežnje. Felisin je nakratko zažmurila, potom se uspravila i pogledala niz red, u mršavu staricu koja je stajala iza razbojnika. Žena je nosila iscepanu i umrljanu noćnu haljinu. I to umrljanu plemićkom krvlju. „Gospo Gejsen.“

Starica pruži drhtavu ruku. „Tako je! Supruga gospodara Hilraka! Ja sam gospa Gejsen...“ Reči su zvučale kao da je zaboravila ko je. Namrštila se pod razmazanom šminikom koja joj je prekrivala bore, a pogled zakrvavljenih očiju nije skidala sa Felisin. „Poznajem te“, siktala je. „Porodica Paran. Najmlađa kći. Felisin!“

Felisin prože jeza. Okrenula se i prikovala pogled pravo napred ka dvorištu, gde su čuvari stajali naslonjeni na koplja, dodavali jedan drugom flaše piva i terali još pokoju preostalu muvu. Za lipsalu mazgu su doterana kola. Četvorica pepelom umrljanih muškaraca sišlo je sa njih noseći konopce i kuke. Izvan zidova oko Kruga uzdizale su se Untine kupole i šiljati vrhovi. Felisin je čeznula za senovitim ulicama između njih, žudela za uljuljkanim životom od pre nedelju dana, za ostrim naredbama Sebri dok je jahala svoju omiljenu kobilu. Tu bi podigla pogled, dok je usmeravala kobilu u zahtevan i precizan okret, i ugledala niz olovnog drveća zelenih krošnji, koji je razdvajao jahačke staze od porodičnih vinograda.

Razbojnik pored nje je progundao: „Kukuljinih mu stopala, kučka je, vala, duhovita.“

„Koja kučka?“, zapitala se Felisin u sebi, ali je uspela da zadrži ravnodušan izraz lica iako su je istrgli iz prijatnih uspomena.

Bivši sveštenik se promeškoltio. „Zar zbog sestrinske čarke?“ Zastao je i potom oporo dodao: „Malo je preterala.“

Onaj zločinac opet zagunđa i nagnu se napred tako da je njegova senka prekrila Felisin. „Tebe su raščinili, a? Ne liči na caricu da hramovima čini usluge.“

„I nije. Ja sam veru odavno izgubio. Siguran sam da bi carica više volela da sam ostao u manastiru.“

„Baš je briga“, podrugljivo reče razbojnik vrativši se u pređašnji položaj.

Gospa Gejsen je dalje brbljala: „Moraš s njom da pričaš, Felisin! Zamoli je! Imam imućne prijatelje...“

Gundanje zločinca je prešlo u lavež: „Eno, dalje niz red, babo, tamo ćeš naći svoje imućne prijatelje!“

Felisin samo odmahnu glavom i pomisli: „Da pričam s njom? Prošli su meseci. Nismo razgovarale ni kad je otac umro.“

Usledio je muk koji se otegao i približio tišini što je vladala pre one bujice brbljanja, ali onda bivši sveštenik pročisti grlo, pljunu i progundao: „Nema svrhe tražiti spas od žene koja samo izvršava naređenja, gospo, bez obzira na to što je ona devojčina sestra...“

Felisin se trgnu i zatim se zagleda u bivšeg sveštenika. „Hoćeš da kažeš...“

„Ništa on neće da kaže“, zabrunđa grmalj. „Batali to što ti je u krvi, to što bi trebalo da bude tu po tvom mišljenju. Ovo je caričino maslo. Možda misliš da je ovo nešto lično, možda prosto moraš da misliš da je tako s obzirom na ono šta si...“

„Ono šta sam?“, grubo se nasmeja Felisin. „A kojoj ti porodici pripadaš?“

Razbojnik se iskezi. „Porodici Srama. Pa šta onda? Ni ta tvoja ne izgleda ništa bolje.“

„Tako sam i mislila“, reče Felisin i s teškoćom zanemari istinitost njegove poslednje opaske. Potom popreko pogleda stražare. „Šta se dešava? Zašto samo sedimo ovde?“

Raščinjeni sveštenik ponovo pljunu. „Prošao je Čas žeđi. Treba da dovedu u red onu rulju napolju.“ Pogledao je gore ka njoj. „Seljake treba nahuškati. Mi smo prvi, devojko, i mora se dati valjan primer. Ono što će ovde u Unti da se desi, ima da prodrma svakog plemića u Carstvu.“

„Besmislice!“, brecnu se gospa Gejsen. „Valjano će postupati s nama. Carica mora da dobro postupa s nama...“

Zločinac pročisti grlo – Felisin shvati da je to trebalo da prestavlja podsmeh – i reče: „Da je glupost zločin, gospođo, uhapsili bi tebe još odavno. Grmalj je u pravu. Neće mnogo nas preživeti put do brodo-va za roblje. Ova povorka niz Aveniju kolonada ima da bude poduži pokolj. Ali zapamti“, dodao je i začkoltio prema čuvarima, „matori Boden neće dozvoliti da ga rastrgne neka tamo rulja seljaka...“

Felisin oseti istinski strah kako joj kulja u stomaku. Suzdržala se da ne zadrhti. „Imaš li nešto protiv da ostanem u tvojoj senci, Bodene?“

Čovek pogleda dole u nju. „Previše si ugojena za moj ukus.“ Okrenuo se i potom dodao: „Ali radi šta hoćeš.“

Bivši sveštenik se nagnu bliže njoj. „Kad malo bolje razmislim, devojko, to vaše suparništvo prevazilazi čarke i packe. Izgleda da tvoja sestra hoće da bude sigurna da...“

„Ona je vrhovna zapovednica Tavore“, prekide ga Felisin. „I više mi nije sestra. Odrekla se svoje porodice na caričin poziv.“

„Pa ipak, nešto mi govori da je ovo lično.“

Felisin se smrknu. „Kako ti možeš da znaš išta o tome?“

Čovek se nakloni, blago i podsmešljivo. „Nekada lupež, zatim sveštenik, a sada istoričar. Dobro sam upoznat sa škakljivim položajem u kojem se plemstvo trenutno nalazi.“

Felisin polako razrogači oči i opsova sebe zbog gluposti. Čak se i Boden, koji je svakako to načuo, sagnuo da bolje pogleda. „Heborik“, reče. „Heborik Lakoruki.“

Heborik podiže ruke. „Lagane kao i uvek.“

„Vi ste napisali onu prerađenu istoriju“, reče Felisin. „Počinili izdaju...“

Heborik podiže svoje guste obrve glumeći iznenađenost. „Daleko bilo! To je puko filozofsko razilaženje u mišljenju, ništa više! Behu to Dujkerove reči na suđenju – u moju odbranu, Fener ga blagoslovio.“

„Ali carica nije slušala“, reče Boden iskeživši se. „Ipak, jesi je nazvao ubicom i još si se drznuo da kažeš kako je loše odradila posao!“

„Vidim da si našao primerak zabranjenog spisa.“

Boden zatrepeta.

„U svakom slučaju“, Heborik nastavi da priča Felisin, „nagađam da je tvoja sestra zapovednica smislila da u jednom komadu stigneš do brodova za roblje. Nestanak vašeg brata na Dženabakisu smrtno vam je pogodio oca... tako sam barem čuo“, dodade uz zajedljiv osmejak. „Ali glasine o izdaji zapravo su pokrenule tvoju sestricu, zar ne? Spiranje ljage s porodičnog imena i tome slično...“

„To ima smisla, Heboriče“, reče Felisin i sama primetivši gorčinu u sopstvenom glasu, ali više nije marila. „Tavore i ja imamo različita gledišta, a sada vidite ishod.“

„Gledišta u vezi sa čim tačno?“

Nije mu odgovorila.

Ljudi u redu naglo se uskomešale. Čuvari su se uspravili i okrenuli ka Zapadnoj kapiji Kruga. Felisin preblede ugledavši sestru, sada vrhovnu zapovednicu Tavore, naslednicu Lorn, koja je poginula u Darudžistanu, kako jaše svog pastuva iz paranskih štala, štaviše. Pored nje je jahala uvek prisutna T’jantar, prelepa devojka čija je duga, bujna žutosmeđa kosa objašnjavala poreklo njenog imena. Niko nije znao odakle je došla, ali sada je Tavorina lična pomoćnica. Iza njih dve, na konjima je stupalo dvadeset oficira, a za njima četa teške konjice. Vojnici su izgledali neobično, svakako su u pitanju došljaci.

„Dašak ironije“, promrmlja Heborik posmatrajući konjanike.

Boden isturi glavu i pljunu. „Crvena sečiva, bezosečajna kopilad.“

Istoričar radoznalo pogleda čoveka. „Jesi li se naputovao poslom, Bodene? Cenim da si video valobrane Arena, a?“

Muškarac se nelagodno promeškolji te slegnu ramenima. „Bio sam na pokojoj palubi u svoje vreme, grmalju. Osim toga“, dodade, „o njima se već nedelju dana i više priča po gradu.“

Felisin primeti pokret među ljudstvom Crvenih sečiva, koji su stegli drške svojih oružja. Šiljati šlemovi se kao jedan okrenuše ka zapovednici i ona pomisli: „Sestro Tavore, zar te je toliko duboko povredio nestanak našeg brata? Za koliki ga to neuspeh kriviš da ti je potrebna ovakva nadoknada? A da tvoja odanost bude potpuna, birala si koju ćeš od nas dve, mene i majke, uzeti za simboličnu žrtvu. Zar ne shvataš da je Kukulja stajao iza oba izbora? Barem je majka sada sa svojim voljenim mužem...“ Gledala je kako je Tavore brzo osmotrila svoju gardu i zatim nešto rekla T’jantar, koja potom potera svog konja ka Istočnoj kapiji.

Boden još jednom pročisti grlo. „Živnite malo. Sat bez konca samo što nije počeo.“

Jedno je optužiti caricu da je ubica, ali predvideti njen sledeći korak nešto je sasvim drugo. „Da su samo saslušali moje upozorenje“, pomisli Heborik i trže se kad se povorka zagega i okovi mu su grubo usekoše u članke.

Civilizovani ljudi su se trudili da istaknu slabe tačke sopstvene psihe – iznurenost i osećajnost bile su odlike finijeg odgoja. Njima je bilo lako, bili su bezbedni i u tome je zapravo bila suština: prikaz uljuljkanog raskoša pekla je grla siromašnih više no bilo koji prikaz bogatstva.

Heborik je sve to izneo u svojoj raspravi i sad je mogao s gorčinom da oda priznanje carici Lasin, kao i njenoj produženoj ruci, zapovednici Tavore. Preterana okrutnost ponoćnih hapšenja u vidu razvaljivanja vrata i izvlačenja čitavih porodica iz postelja uz kuknjavu posluge nanela je prvi sloj šoka. Ošamućeni od nedostatka sna i bačeni u lance, bili su prisiljeni da stanu pred pijanog sudiju i porotu sastavljenu od prosjaka na brzinu pokupljenih s ulice. Bio je to pakostan čin i očito izrugivanje pravde, što je ogolilo i poslednja očekivanja razumnog ponašanja, razgoltilo i samu civilizaciju i za sobom ostavilo samo haos divljaštva.

„Šok se taložio sloj po sloj kako se u te slabe tačke probadalo. Tavore je poznavala svoj soj, znala je za sve slabosti i nemilosrdno je to iskorišćavala. Šta to čoveka tera na na takvu okrutnost?“, i dalje se pitao Heborik.

Kad su čuli pojedinosti, sirotinja je pokuljala na ulice, na sav glas uzvikujući hvale svojoj carici. Usledili su pažljivo podstaknuti neredi, pljačke i pokolji svuda po Plemićkoj oblasti. Pohvatana je nekolicina odabranih velmoža koji nisu bili uhapšeni – taman dovoljno da se utoli ruljina žeđ za krvlju i da im se gnev i mržnja usmere. Posle je nastupilo ponovno uspostavljanje reda, tek da čitav grad ne bi buknuo.

Carica nije mnogo grešila. Iskoristila je priliku da okupi i opkoli nezadovoljne i neopredeljene učenjake te da stegne pesnicu vojnog prisustva u prestonici, pritom pozivajući na potrebu za još trupa i regruta da bi se grad zaštitio od izdajničkih namera plemićke klase. Zaplenjenom imovinom platila je osnaživanje vojske – izvanredan potez koji se, čak i ako je bio očekivan, poput talasa širio silinom carskog proglašenja širom celog Carstva i prouzrokovao bujice surovog gneva u svakom gradu.

Heborik joj se s gorčinom divio. Sada je imao stalnu potrebu da pljuje, a to nije radio još od svojih davnašnjih lupeških dana u Mišjoj

četvrti Malaz-grada. Na većini lica u povorci okovanih mogla je da se pročita potresenost. Uglavnom su to bila lica onih u spavaćicama i pidžamama, prljavim i garavim od tamnica, što je njihove vlasnike dodatno lišavalo čak i društvenog oklopa uobičajene odeće. Razbarušene kose, zapanjena lica, nesigurno držanje... u suštini, sve što je rulja izvan Kruga žudela da vidi i da na mrtvo ime pretuče...

„Dobro došli na ulice!“, pomislio je Heborik u sebi dok su čuvari pokretali povorku. Zapovednica je pravih leđa sedela na konju i gledala pred sebe, u daljinu, a usko lice bilo joj je toliko ispijeno da su samo linije ostale od njega: tanke crte očiju, obrve prave i usta skoro bez usana. „Kukulje mu, nije baš mnogo lepa, zar ne?“, pomisli on. Sva je lepota pripala njenoj mlađoj sestri, ovoj devojci što se tetura ispred njega.

Heborik znatiželjno upre pogled u zapovednicu Tavore, u nameri da nađe nešto, možda tek neznatni tračak pakosnog zadovoljstva u njenom pogledu dok je posmatrala povorku i oči samo na tren zauzela na sestri. Ali ta je stanka bila sve što je pokazala, tek potvrda da ju je prepoznala i ništa više. Pogled joj je nastavio dalje.

Čuvari su otvorili Istočnu kapiju udaljenu dvestotinak koraka odatle, blizu čela okovane kolone. Graja se prolomi kroz taj drevni lučni prolaz. Bio je to talas zvuka koji je istom merom ošamutio i vojnike i zatvorenike i odzvanjao od visokih zidova penjući se u visine kroz metež preplašenih golubova koji se razleteše sa streha. Lepet krila je doplovio poput kakvog uljudnog aplauza, mada se Heboriku činilo da je on jedini u tom trenutku cenio ovaj podsmešljivi doprinos bogova. Uspeo je da se tek malo nakloni kako bi im barem na taj način ukazao poštovanje.

Tada pomisli: „Nek Kukulja zadrži svoje proklete tajne. Evo ti, Fener, matori krmku, nâ ti, tu se nikad nisam mogao počesati. Ali samo gledaj, posmatraj pažljivo šta će se desiti s tvojim zabludelim sinom.“

Deo Felisinog uma držao se prisebnosti, grčevito i surovo se stegao suočen sa vrtlogom. Vojnici su se u tri reda poređali duž Avenije kolonade, ali rulja je, uprkos tome, uvek nanovo nalazila procepe u

tom nakostrešenom nizu. Felisin je postala svesna da samo posmatra, bezosećajno, čak i kada su je grebali, pesnicama udarali, dok su joj je tuđa zamagljena lica približavala i pljuvala je. A dok se prisebnost u njoj održavala, tako su je i dve čvrste ruke obujmile. Bile su to ruke bez šaka, zagnojenih krajeva u ožiljcima, i gurale su je napred, bez prestanka je gurkale. Sveštenika niko nije dirao. Niko se nije usudio. Ispred je bio Boden, užasnji i od same rulje.

Ubijao je bez ikakvog napora. Prezrivo je bacao tela, urlao, izzivio i dozivao. Čak su i pogledi vojnika pod šiljatim šlemovima bili upereni u njega, glave su okretali u stranu na njegove uvrede, šake samo stezali oko kopalja ili dršaka mačeva.

Vešto naciljana cigla slomila mu je nos, kamenice su se odbijale od njega, njegova robovska tunika bila je sva u ritama i natopljena krvlju i pljuvačkom. A Boden, nasmejani Boden, ščepao bi svakog ko bi mu istupio nadohvat ruke. Nesrećnika bi iskrivio, savijao i lomio. Zastao bi samo kad bi se negde napred nešto dogodilo, kao što je proboj kroz redove vojnika ili kad bi gospa Gejsen posrnula. Tada bi je nimalo nežno zgrabio za nadlaktice i skoro je bacio napred, sve vreme psujući.

Dok je Boden kroz rulju sejao užas, oko njega se širio talas straha. Napadača je bivalo sve manje, ali baraža kamenica nije posustala; neke su pogađale metu, ali većina ih je promašivala.

Povorka kroz grad se nastavila. Sve je bolno odzvanjalo u Felisiniim ušima. Iako su joj zvuci bili prigušeni, sve je jasno videla. Pogledom je tražila i prečesto nalazila prizore koje nikada neće zaboraviti.

Kapije su bile na vidiku kad se najsilniji proboj desio. Izgledalo je kao da su se vojnici istopili i plima surove gladi je pokuljala na ulicu i progutala zarobljenike.

Heborik snažno gurnu Felisin i ona utom jedva naču njegove reči: „Evo, to je to.“

Boden je urlao. Tela su se gomilala, ruke su ih grabile, nokti ih grebali. I poslednje rite su pokidali sa Felisin. Nečija šaka ju je zgrabila za kosu, divljački povukla i izvila joj glavu u pokušaju da ogoli kičmene pršljenove. Začula je vrisak i shvatila da je potekao iz njenog grla. Životinjsko režanje začu se iza nje i Felisin oseti kako joj ona šaka grčevito steže kosu, a zatim je nestade. Još vrisaka joj ispuni uši.

Jak nalet ih ponese; nije mogla da odredi da li ih vuku ili guraju i utom joj se pred očima pojavi Heborikovo lice. Ispljuvavao je krvavu kožu. Odjednom se prostor oko Bodena raščistio. Sagnuo se i psokve su prosto kuljale sa njegovih nagnječenih usana. Desno uvo mu je bilo otkinuto s delom kose, kože i mesa. Kost lobanje mu se vlažno presijavala. Oko njega su ležala smrskana tela, a tek poneko se mrdalo. Kod nogu mu se nalazila gospa Gejsen. Držeći je za kosu, Boden ju je podigao da joj pogleda lice. Izgledalo je kao da je za tren sve stalo i čitav svet se okrenuo ka njima.

Boden iskezi zube i zasmija se. „Ja nisam cmizdravi plemić“, urlao je i pogledao okupljenu rulju. „Šta hoćete? Hoćete krv plemkinje?“

Svetina je vrištala i pružala ruke k njemu. Boden se opet smejao. „Onda nas pustite da prođemo, čujete li?“ Uspravio se i podigao gospu Gejsen za kosu.

Felisin nije mogla da vidi da li je starica bila pri svesti. Oči su joj bile zatvorene, a lice spokojno – skoro mladalačko – pod razmazanom prljavštinom i modricama. Možda je bila mrtva. Felisin se molila da je tako. Nešto se spremalo, nešto što će ovaj košmar zgusnuti u jednu jedinu sliku. Napetost je visila u vazduhu.

„Evo vam je!“ viknu Boden. Drugom rukom je uhvatio gospinu bradu i zavrnuo joj vrat, koji je odmah pukao. Telo joj se u trzajima oklembesilo. Boden joj je lancem obavio vrat, zategao ga i krenuo da testerise. Krv šiknu i od lanca načini nekakav upetljani šal.

Felisin je užasnuto zurila.

„Smiluj se, Fenere“, izusti Heborik.

Zatečena svetina utihnu. Čak se i njihova žeđ za krvlju povukla i skućila. Pojavio se vojnik bez šlema na glavi. Njegovo mlado lice bilo je bledo, a oči prikovane na Bodena. Samo je stao. Iza njega su se videli odsjaji šiljatih šlemova i široki mačevi Crvenih sečiva kako sevaju nad gomilom dok su se polako probijali na konjima.

Jedino se lanac kretao. Jedino je Boden disao u frktajima. Ako su se negde, u nekom drugom mestu, neredi nastavili, izgledalo je kao da su hiljadama kilometara udaljeni.

Felisin je posmatrala kako se ženina glava cima napred-nazad; prizor je bio ruglo života. Setila se gospe Gejsen, nadmene i gospodstvene

žene obdarene lepotom koja je prevazilazila njene godine, koja je žudela da je drugi uvažavaju. Da li je imala izbora? Zapravo, bilo ih je mnogo, ali ništa od toga više nije važno. I da je bila nežna, ljubazna baka, to sad ne bi bilo bitno, ne bi promenilo ovaj tren užasa od kojeg trne um.

Glava se odvojila uz zvuk nalik jecaju. Bodenovi zubi su se sijali dok je zurio u gomilu. „Pogodili smo se“, viknu im promuklim glasom. „Evo vam ono što ste hteli, evo nešto za uspomenu na ovaj dan.“ U kovitlacu kose i krvi, bacio je glavu gospe Gejsen u rulju. Vrisci su se oglasili kad je ova pala negde u gomilu.

Pojavilo se još vojnika u pratnji Crvenih sečiva. Polako su se kretali i odgurivali zanemelu publiku. Mir se ponovo uspostavljao svuda duž povorke, osim u ovom delu gde je bila potrebna primena nemilosrdne sile. Kad su pod udarcima mačeva ljudi počeli da ginu, ostatak se razbežao.

Iz arene je izašlo oko trista zarobljenika. Felisin je pogledala duž povorke u ono što je ostalo od njih. Neki okovi su stezali samo podlaktice, neki su bili potpuno prazni. Na nogama je ostalo manje od sto zarobljenika. Mnogi su se previjali na popločanom putu i urlali od bola. Ostali se nisu ni pomerili.

Boden se zagledao u najbližu skupinu vojnika. „Malo ste okasnili, tikve metalne.“

Heborik teško otpljunu, lice mu se iskrivi u grimasu i izbulji se u razbojnika. „Zar si mislio da ćeš tako sebi obezbediti prolaz, Bodene? Da im daš ono što žele? Ali bilo ti je uzalud, zar ne? Vojnici su pristizali. Mogla je da preživi...“

Boden se usporeno okretao, lice mu je svo bilo krvavo. „A zbog čega, svešteniče?“

„Tom li si se mišlju tešio? Da će ionako umreti u zatočeništvu?“

Boden iskezi zube i polako izgovori: „Prosto mrzim da se pogađam s barabama.“

Felisin je posmatrala metar lanca između nje i Bodena. Hiljade je misli moglo da nastane, za svaku alku posebno, o onome što je nekada bila, o onome što je ona sada, o zatvoru koji je otkrila, unutar i izvan sebe, sve skupljeno u jasno sećanje, ali sve što je pomislila, sve što je rekla, bilo je sledeće: „Više se ne pogađaj, Bodene.“

On začkilji kad njene reči i glas, nekako, kako god, dopreše do njega.

Heborik se uspravi. Posmatrao ju je ozbiljnog izraza lica. Felisin se okrenula od njih, delom iz prkosa, delom zbog sramote.

Koji tren kasnije, pošto su iz povorke uklonili mrtve, vojnici su ih povelili dalje. Poterali su ih kroz kapiju na Istočni drum, ka pristaništu koje su meštani nazvali Ubogo. Onde ih je čekala vrhovna zapovednica Tavore sa svojom svitom i arenskim brodovima za roblje.

Zemljoradnici i seljaci su se naređali ivicom druma, ne pokazujući ni tračak onog bezumlja koje je obuzelo njihove rođake unutar grada. Felisin je na njihovim licima videla nejasnu tugu, nekakvu strast iznedrenu mnoštvom ožiljaka. Nije mogla da shvati kako je ona nastala, ali znala je da njeno neznanje predstavlja razliku između nje i njih. Takođe je znala da je ovim modricama, ogrebotinama i bespomoćnom nagošću počeo njen nauk o životu.

Prva knjiga

Raraku

Gde kročih, tu on plivaše,
 snažnim rukama zamahivaše
 po pesku široko.
 Te upitah čoveka tog:
 „Kojim morima plivaš?“
 Na to mi on odgovori:
 „Videh školjke i štošta još
 na podu ove pustinje,
 te plivam po sećanju zemlje ove i time
 poštu odajem njenim danima prošlim.“
 „Da li je put dug?“, upitah još.
 „Ne bih znao“, reče mi,
 „jer ću se ja udaviti mnogo pre
 neg' što bih stigao do kraja.“

*Govor Lude
 Tinis Bjul*

Prvo poglavlje

I svi pođoše da trag
 ostave prolaska svog
 na stazi,
 da namirišu suve
 vetrove svojom zasićenom
 žudnjom za uzvišenjem.

*Staza ruku
 Mesreimb*

*1164. godina sna Spaljene
 Deseta godina vladavine carice Lasin
 Šesta od sedam godina Dridžne, iliti Apokalipse*

Kovitlac prašine jurio je preko kotline, uputivši se dublje u bespuće pustinje u Pan'potsunskom odanu. Iako je bio udaljen manje od dve hiljade koraka, delovalo je kao da se kovitlac stvorio ni iz čega.

Sa svog visokog sedišta na mesi vetrom išibanih rubova, Mapo Žgolja ga je pratio svojim neumornim očima boje peska, duboko usađenim u izrazito koščato, blede lice. U čekinjavoju ruci držao je krišku kaktusa emrag i nije se obazirao na otrovne bodlje kad ga je zagrizao. Sokovi su mu curili niz bradu i bojili je u plavo. Žvakao je lagano, zamišljeno.

Pored njega, Ikarijum je bacio oblutak preko litice i ovaj odzveketa na svom putu do kamenitog podnožja. Na sebi je imao trošnu odoru duhohoda, čija je narandžasta boja izbledela i pod neprestanim udarom sunca postala prašnjavorđasta, a pod njom mu je koža potamnela do maslinastozelene, kao da je krv njegovog oca odgovorila na

drevni poziv ove pustoši. Sa njegove duge, upletene crne kose mrki znoj kapao je na izbledele stene.

Mapo je izvadio iskrivljenu bodlju iz proreza među sekutićima. „Boja ti curi“, primetio je i pogledao krišku kaktusa tren pre nego što je opet zagrizao.

Ikarijum slegnu ramenima. „Više nije važno. Ne ovde.“

„Ni moju slepu babu ne bi prevario tim prerušavanjem. U Erlitanu su nas mnogi gledali ispod oka. Osećao sam te poglede po potiljku i danju i noću. Tanonjani su, na kraju krajeva, mahom niski i krivonogi.“ Mapo odvrati pogled sa oblaka prašine i osmotri svog prijatelja. „Sledeći put“, progundao je, „mogao bi da kažeš da si pripadnik nekog plemena u kojem su svi više od dva metra visoki.“

Ikarijumovo izborano, ogrubelo lice se iskrivi u nekakav osmeh, ili tek u nagoveštaj tako nečeg, i odmah potom se opusti u uobičajeno miran izraz. „Oni koji su u Sedam gradova čuli za nas, sigurno znaju ko smo. Oni koji nisu čuli, mogu samo da budu sumnjičavi, ali više od toga neće učiniti.“ Začkiljio je zbog bleštavila i klimnuo glavom ka stubu prašine. „Šta vidiš, Mapo?“

„Pljosnata glava, dugačak vrat i posvuda dlake. Da je samo to u pitanju, sad bih opisivao bilo kog od svojih stričeva.“

„Ali ima još.“

„Jedna noga napred i dve pozadi.“

Razmišljajući, Ikarijum se potapka po hrbatu nosa i reče: „Dakle, nije tvoj stric. Možda eptorijac?“

Mapo polako klimnu glavom. „Okupljanje je za mesec dana. Pretpostavljam da je Senodvor nanjušio šta se sprema pa je otposlao nekoliko izviđača...“

„A ovaj?“

Mapo se iskezi i pokaza ogromne očnjake. „Predaleko je odmakao. Sad je Ša'ikin ljubimac.“ Slistio je kaktus, obrisao široke dlanove i ustao iz čučnja. Cimnuo se istežući leđa. Prethodne noći mu se pod prostirkom u pesku neobjašnjivo našao čitav splet korenja i sad su mu mišići na obe strane kičme poprimili oblik svakog čvora i zavijutka tih kostiju bez stabla. Protrljao je oči. Brzim pogledom

je prešao preko sopstvenog tela i utvrdio stanje dronjave odeće pod naslagama prljavštine. Uzdahnuo je. „Kažu da se tamo negde nalazi bunar...“

„I da se Ša'ikina armija ulogorila oko njega.“

Mapo zastenja.

Ikarijum se takođe istezao, nanovo primećujući ogromno telo svog saputnika, velikog čak i za Trela, njegova široka ramena prekrivena gustom crnom kosom, snažne mišiće njegovih dugih ruku i hiljadu godina što su mu poput divokoze skakutale iza očiju. „Možeš li da ga pratiš?“

„Ako hoćeš.“

Ikarijum razvuče lice u grimasu. „Koliko se već poznajemo, prijatelju?“

Mapo ga oštro pogleda te slegnu ramenima. „Dugo. Zašto pitaš?“

„Po glasu ti prepoznajem da oklevaš. Da li su te uznemirili naši izgledi?“

„Uznemirava me svaki mogućí okršaj s demonima, Ikarijume. Sramežljiv poput zeca je Trel Mapo.“

„Znatiželja mi ne dá mira.“

„Znam.“

Nezadovoljni, obojica se okrenuše nazad ka malom kampu šćućurenom između dve stene, koje je vetar oblikovao u visoke tornjeve. Nije im se žurilo. Ikarijum je seo na ravnu stenu i nastavio da podmazuje svoj dugi luk, pazeći da se rog ne isuši. Kad je bio zadovoljan stanjem oružja, latio se svog dugačkog jednoseklog mača. Isukao je dravno sečivo iz kanija od štavljene kože i ojačane bronzom, a potom postavio nauljeni brusni kamen na nazubljenu oštricu.

Mapo je sklopio šator od koža, presavio ga nasumice i strpao ga u oveću kožnu torbu. Na red je došlo posuđe, a potom posteljina. Zategao je uzice, zabacio torbu preko ramena i pogledao ka mestu gde ga je Ikarijum čekao sa ponovo umotaním lukom pričvršćením na leđima.

Ikarijum klimnu glavom i njih dvojica, polukrvni Džagut i punokrvni Trel, krenuše stazom nadole ka kotlini.

* * *

Iznad njih su blistave zvezde visile i toliko obasjavale ispucalo tlo kotline da se ono pretvorilo u srebro. Krvne muve su pobegle s nestankom dnevne vreline, prepuštajući noć u ruke povremenog roja moljaca kabanaca i pokojeg guštera rizana nalik šišmišu koji se njima hrani.

Mapo i Ikarijum su zastali da se odmore u dvorištu između neka-kvih ruševina. Stari, isušeni ambar bio je okružen, u geometrijskom obrascu, zidovima od ćerpiča skroz izlokanih do visine cevanica. Pesak koji je vetar naneo preko popločanog dvorišta bio je mek i kao da se presijavao u Mapoovim očima, a vijugavo žbunje se kržljivim korenjem držalo za ivice.

Pan'potsunski odan i sveta pustinja Raraku, koja se naslonila na njega sa zapada, bili su dom bezbrojnim ostacima davno izumrlih civilizacija. Na svojim putovanjima Mapo i Ikarijum su nailazili na visoke telove – zatubasta brda izgrađena od više slojeva gradova – grubo poređane u nizu koji je dostizao dužinu od pedeset liga između planina i pustinje, što je bio jasan pokazatelj da je nekada bogat i napredan narod živio ovde gde je sad suva, vetrom šibana pustoš. Iz svete pustinje iznikla je legenda o Dridžni Otkrovenja. Mapo se pitao da li je nesreća koja beše zadesila starosedeoce ovog područja na neki način doprinela mitu o vremenu kada će nastupiti razaranje i smrt. S izuzetkom povremenog napuštenog imanja, poput ovog u kojem se sada odmaraju, mnoge su ruševine pokazivale znake nasilnog završetka postojanja.

Mapo se nasmeši kad mu misli krenuše poznatom stazom. „Ne mogu nam sve prošlosti biti jasne“, pomisli, „niti smo ovde i sada bliži cilju nego što smo ranije bili. A nemam razloga da sumnjam u sopstvene reči.“ Okrenuo je leđa i takvim mislima.

U središtu dvorišta stajao je usamljeni stub od ružičastog mermera, čija je jedna strana bila sva u žlebovima i rupama. Vetrovi rođeni u Raraku neprestano su duvali s te strane, na svom putu ka Pan'potsunskim brdima. Na drugoj strani stuba još su se zadržali zavojiti obrasci koje su uklesali već odavno pokojni umetnici.

Čim su ušli u dvorište, Ikarijum je odmah prišao dvometarskom stubu da ga prouči. Kad se nakašljao, Mapo je znao da je njegov prijatelj našao ono što je tražio.

„A ovaj?“, upita Trel i spusti svoj kožni džak.

Ikarijum mu priđe brišući prašinu s dlanova. „Dole, blizu tla, nalaze se tragovi malih ruku s kandžama – tragači su na Tragu.“

„Možda su to tragovi pacova? Ili više njih?“

„Mnoštuni“, Ikarijum mu potvrdno klimnu.

„Pitam se ko bi to mogao biti.“

„Najverovatnije Grilen.“

„Aham, nezgodno.“

Ikarijum je posmatrao pustu ravnice koja se prostirala na zapad. „Biće ih još. I samuzetih i mnoštuna. Biće onih koji su blizu Uzvišenja i onih koji to nisu, a ipak tragaju za Stazom.“

Mapo uzdahnu osmotrivši starog prijatelja. Jedva приметni užas se promeškolji u njemu i pokrenu mu nit misli. „Mnoštuni i samuzeti“, pomisli, „dvojno prokletstvo preobličavanja i groznica kojoj nema leka. Okupljanje... i to ovde, na ovome mestu.“ Potom blago upita svog saputnika: „Da li je mudro, Ikarijume? U potrazi za tvojim večnim ciljem upadamo u to najnezgodnije okupljanje. Ako se kapija otvori, na putu do prolaza isprečice nam se gomila krvožednih spodoba brzopletih u svom verovanju da će im upravo kapija podariti Uzvišenje.“

„Ako takav prolaz postoji“, reče Ikarijum očiju i dalje uprtih ka obzorju, „onda ću možda i ja naći svoje odgovore.“

„Odgovori nisu blagoslov, prijatelju. Veruj mi. Molim te“, pomisli Trel, ne usuđujući se da izgovori te reči naglas. Namesto toga, on promeni temu: „Još mi nisi objasnio šta nameravaš da uradiš kad ih napokon pronađeš.“

Ikarijum se okrenu ka njemu uz blag osmeh. „Ja sam samom sebi kob, Mapo. Živim vekovima, a koliko zapravo znam o sopstvenoj prošlosti? Kuda su se dela moja sećanja? Kako da sudim o sopstvenom životu bez tog znanja?“

„Neki bi tvoju kob tumačili kao dar“, reče Mapo i preko lica mu pređe senka tuđe.

„Ja ne. Ovo okupljanje vidim kao priliku. Moglo bi da mi pruži odgovore. A da bih ih dobio, nadam se da neću morati da isučem oružje, što ću svakako učiniti ako budem morao.“

Trel ponovo uzdahnu i ustade iz čučnja. „Možda ćeš vrlo uskoro doći u to iskušenje, druže.“ Okrenuo se ka jugozapadu. „Šest pustinjaških vukova nam je na tragu.“

Ikarijum odmotava svoj luk sačinjen od roga i hitrim, neprekinutim pokretom zakači tetivu. „Pustinjski vukovi nikad ne love ljude.“

„Tako je“, složi se Mapo. Još jedan sat ostao je do izlaska meseca. Posmatrao je Ikarijuma kako polaže šest dugih strela kamenog vrha i potom začkilji u tminu. Hladni strah mu se uzverao po potiljku. Vukovi još nisu vidljivi, ali ipak ih oseća. „Šestoro ih je, ali su jedno. Mnoštun“, reče i nastavi u sebi: „Bilo bi nam bolje da je samuzet. Okretati se ka jednoj zveri samo po sebi je neprijatno, a kamoli ka više njih...“

Ikarijum se namršti. „Onda, jedan koji poseduje moć da se premetne u šest vukova. Da li znaš ko bi to mogao biti?“

„Nagađam“, tiho će Mapo.

Ućutali su i čekali.

Ni trideset koraka od njih iz tame se pojavilo šest zagasitih obličja, kao da ih je sama tmina stvorila. Na dvadeset koraka razdaljine dva vuka su se odvojila, svaki na svoju stranu, i napravila polukrug ka Mapou i Ikarijumu. Bogat miris mnoštuna ispunio je mirni noćni vazduh. Jedna gipka zver pojuri napred i stade kad Ikarijum zategnu luk.

„Ne šest“, mrmaljao je Ikarijum, „već jedan.“

„Znam ga“, reče Mapo. „Šteta što on ne zna nas. Nije siguran, ali je uzeo obličje za prolivanje krvi. Ove noći Rilandaras lovi u pustinji. Pitam se da li lovi nas ili nekog drugog.“

Ikarijum slegnu ramenima. „Ko će prozboriti prvi, Mapo?“

„Ja ću“, odgovori Trel i koraknu napred. Ovo zahteva lukavstvo i oštroumnost. I jedna greška bi bila kobna. Progovorio je dubokim i prepredenim glasom: „Zar nismo daleko od kuće? Tvoj brat Trič je mislio da te je ubio. Gde beše ta provalija? U Dal Honu? Ili beše u Li Hengu? Tada si bio mnoštun šakala, ako se dobro sećam.“

Rilandaras se oglasio u njihovim umovima. Glas je bio isprekidan i nesiguran usled neupotrebe. „*Na kušnji sam da se nadmudrujemo, N'Trele, pre nego što te ubijem.*“

„Možda ti se ne isplati“, lako odgovori Mapo. „S obzirom na društvo u kojem sam, nisam dostojan kao što nisi ni ti, Rilandarase.“

Svetloplave oči vuka predvodnika pogledaše Ikarijuma.

„Nemam mnogo dosetki za nadmudrivanja“, blago reče polukrvni Džagut nehajnim glasom: „A i strpljenje me izdaje.“

„*Glupo od tebe. Jedino te dovitljivost može spasti. Reci mi, strelče, da li prepuštaš svoj život lukavstvima svog saputnika?*“

Ikarijum odmahnu glavom. „Naravno da ne. Ja delim njegovo mišljenje o sebi.“

Rilandaras je delovao zbunjeno. „*Onda je to što vas dvojica putujete zajedno pitanje prinude. Saputnici bez poverenja, bez vere u drugoga. Mora da su ulozi visoki.*“

„Mapo, postaje mi dosadno“, reče Ikarijum.

Šest vukova se istovremeno ukočiše i neznatno se prenuše. „*Mapo Žgolja i Ikarijum. A, tako znači. Znajte da s vama ne želim da se sukobim.*“

„Pameti su, dakle, izjednačene“, reče Mapo, i licem mu se raširi kez koji već tren kasnije potpuno nestade. „Lovi na drugom mestu, Rilandarase, pre nego što Ikarijum učini uslugu Triču.“ Izgovorivši to, on nastavi u sebi: „I pre nego što odrešiš ono za šta sam se zakleo da ću sprečiti.“ Potom naglas upita stvora: „Da li me razumeš?“

„*Naše staze se... sažimaju*“, reče mnoštun, „*na tragu demona Senke.*“

„Više ne pripada Senki“, odgovori Mapo. „Ša'ikin je. Sveta pustinja više ne spava.“

„*Čini se da je tako. Da li nam zabranjuješ lov?*“

Mapo pogleda Ikarijuma, koji je spustio luk i slegnuo ramenima: „Ako želiš da čeljusti oprobaš na eptorijcu, to je tvoj izbor. Naša radoznalost je prolazna.“

„*U tom slučaju naše će čeljusti zaista završiti na grlu demona.*“

„Hoćeš da ti Ša'ik bude neprijatelj?“, upita Mapo.

Predvodnik zabaci glavu. „*To ime mi ništa ne znači.*“

Dvojica putnika su posmatrali vukove kako odlaze tapkajući i nestaju u tmuni magije. Mapo pokaza zube i potom uzdahnu, a Ikarijum klimnu glavom i izgovori njihovu zajedničku misao: „Uskoro će ti značiti.“

Vikanski konjanici su klicali dok su svoje plečate konje vodili niz prilaz. Prizor pristaništa carske luke Hisara bio je haotičan. Sve je vrvelo od jogunastih pripadnika plemenâ, muškaraca i žena, a metalni vrhovi kopalja svetlucali su im iznad crnih upletenih kosa i šiljatih šlemova. Sa svog položaja na kuli iznad ulaza u luku, Dujker je krajnje sumnjičavo posmatrao divljačku družinu stranaca, dok je nemir u njemu narastao.

Pored carskog istoričara stajao je predstavnik vrhovne pesnice, Malik Rel, odmarajući svoje debele i meke ruke preklopljene na trbuhu. Ten mu je bio boje nauljene životinjske kože i mirisao je na arenske parfeme. Malik Rel uopšte nije izgledao kao glavni savetnik zapovednika malaške armije Sedam gradova. Prisustvo sveštenika džistala Drevnog boga mora, Mela, kako bi zvanično poželeo dobrodošlicu vrhovne pesnice novoj pesnici Sedme armije, bilo je upravo ono što se i činilo – proračunata uvreda. Mada, ispravi smerno sebe Dujker, taj čovek pored njega se za vrlo kratko vreme uspeo na lestvici moći među carskim silnicima ovog kontinenta. Hiljade je glasina kružilo među vojnicima o laskavom svešteniku blagog glasa i o tome kakvim je to oružjem pretio vrhovnoj pesnici Pormkvalu. Nijedna glasina nije bila više od šapata jer je put Malika Rela do Pormkvalovog ramena bio priča o zagonetnim nesrećama koje su zadesile svakoga ko mu se našao na putu, i to nesrećama sa kobnim ishodom.

Politička kaljuga među malaškim okupatorima u Sedam gradova bila je nejasna koliko i potencijalno smrtonosna. Dujker je sumnjao da će nova pesnica razumeti išta od prikrivenih iskaza prezira pošto nije obdaren civilizovanom istančanošću svojstvenoj krotkim građanima Carstva. Istoričar jedino nije znao da dokuči koliko će Koltejn iz klana Vrane opstati na svom novom položaju.

Malik Rel je napućio mesnate usne i polako izdahnuo. „Istoričaru“, reče blago, a njegov džedorsko-falarski naglasak sa strujnim prizvukom jedva se nazirao. „Počastvovan sam vašim prisustvom. Znatiželjan čak. Podaleko ste od arenskog dvora, zar ne?“ Nasmešio se ne prikazujući svoje u zeleno obojene zube. „Možda zbog obazrivosti iznedrene iz udaljenih čistki?“

„Reći su mu kao šuštanje talasa“, pomisli Dujker, „bezoblična gluma i podmuklo strpljenje boga Mela. Ovo mi je četvrti razgovor s Relom. O, kako mi je mrzak ovaj stvor!“ Utom pročisti grlo i reče: „Carica se ne obazire mnogo na mene, džistale...“

Meki smeh Malika Rela bio je nalik čegrtanju zmijskog repa. „Zanemareni istoričar ili zanemarivanje istorije? Čujem li to tračak gorčine u tom odbačenom, ili još gore – zanemarenom savetu? Budi te spokojni, ne obaziremo se na prestupe u Untinim tornjevima.“

„Milo mi je da to čujem“, Dujker promrmlja pitajući se ko su sveštenikovi izvori. „U Hisaru ostajem zbog istraživanja“, pojasni mu posle nekoliko trenutaka. „Presedan prebacivanja zatvorenika u otataralske rudnike na ostrvu nastao je još za vreme cara iako je on takvu sudbinu uglavnom namenjivao magovima.“

„Magovima? A tako.“

Dujker klimnu glavom. „To jeste učinkovito, ali i krajnje nepredvidivo. Posebna svojstva otatarala, kao rude koja guši magiju, ostaju zagonetka. Pa ipak, ludilo je obuzelo većinu zatočenih magova i ne zna se da li je to posledica izloženosti prašini rude ili odvajanja od njihovih bogaza.“

„Zar ima magova u narednom tovaru robova?“

„Ima ih nekoliko.“

„Onda će vaše pitanje uskoro iznaći odgovor.“

„Uskoro“, složi se Dujker.

Pristanište u obliku slova T sada je postalo vrtlog ratobornih Vikana, uplašanih lučkih radnika i borbenih konja preke naravi. Kordon Hisarske straže je zatvorio usko grlo na kraju doka, odakle se ovaj otvara u kaldrmisani polukrug. Pripadnici straže poreklom iz Sedam gradova zgrabiše svoje okrugle štitove, isukaše sablje te zamahaše

širokim krivim sečivima preteći Vikancima, koji su ih u odgovor izazivali dovikujući.

Dvojica muškaraca popeše se na parapet. Dujker im klimnu glavom u pozdrav. Malik Rel nije izvolio da primeti nijednog od njih – naizgled grubog kapetana i jedinog preživelog vojnog maga iz Sedme, pošto su očevidno obojica bili na preniskom društvenom položaju da bi ih sveštenik počastvovao svojom pažnjom.

„E pa, Kulpe“, Dujker se obrati zdepastom, sedokosom čarobnjaku, „izgleda da si došao u pravi čas.“

Kulpovo usko preplanulo lice se iskrivi u kiselu grimasu. „Popeo sam se da sačuvam živu glavu, Dujkere. Ne bih baš voleo da Koltejnu poslužim kao izubijan tepih kojim će gaziti do dodeljenog mu garnizona. To su *njegovi* ljudi, na kraju krajeva. Rekô bih da mu ne služi na čast to što ni prstom nije mrdnuo da smiri ove uzavrele nered.“

Kapetan se samo nakašlja u znak saglasnosti. „Kod grla će stati“, zareža. „Pola ovdašnjih oficira su krv prvi put videli kad smo vojevali protiv tog kopilana Koltejna, a evo ga sad dolazi da preuzme komandu. Kukuljinih mu čukljeva“, reče i pljunu, „niko neće pustiti suzu ako Hisarska straža poseče i Koltejna i svakog vikanskog divljaka tu u pristaništu. Ne trebaju oni Sedmoj.“

„Istina“, obrati se Dujkeru Malik Rel, kojem su oči bile pokrivene, „spava iza buntovničke pretnje. Kontinent ovaj je gnezdo guje otrovnice. Koltejn je neobičan izbor...“

„I nije toliko neobičan“, reče Dujker i slegnu ramenima. Vratio se posmatranju prizora u podnožju. Vikanci koji su bili najbliži Hisarskoj straži počеше da se šepure napred-nazad pred oklopnim odredom. Dešavanja samo što nisu prerasla u pravu bitku – usko grlo će postati klanica. Kad je među vikanskim vojnicima ugledao zapete lukove od rogova, istoričar oseti ledene grčeve u stomaku. Još jedna skupina stražara načičkana kopljima pojavila se iz avenije zdesna od glavne kolonade.

„Možeš li da objasniš?“, upita Kulp.

Dujker se okrenuo i iznenadio ugledavši svu trojicu kako zure u njega. Setio se svoje poslednje izjave i opet slegnuo ramenima. „Koltejn je ujedinio vikanske klanove u ustanku protiv Carstva. Car se

svojski namučio dok ga nije podjarmio – kao što to neki od vas znaju iz prve ruke. A po svom običaju, car je zadobio Koltejnovu odanost...“

„Kako?“, prasnu Kulp.

„Niko ne zna.“ Dujker se nasmeši. „Car je retko iznosio pojedino-sti o svojim dostignućima. U svakom slučaju, pošto carica Lasin nije bila naklonjena odabranim zapovednicima svog prethodnika, Koltejn je ostao da truli kod nekih baruština u Kvon Taliju. Onda su se prilike promenile. Vrhovna zapovednica Lorn je stradala u Darudžistanu, vrhovna pesnica Duđek je sa celokupnom svojom vojskom postao odmetnik i obustavio celokupan Dženabakijski pohod, ovde u Sedam gradova se približava godina Dridžne, za koju su prorekli da će biti godina buna i ustanaka. Lasin su potrebni sposobni zapovednici pre nego što joj sve isklizne iz ruku. Nova vrhovna zapovednica Tavore je još neiskusna i tako...“

„Koltejn“, kapetan klimnu, a grimasa mu se produbi. „Poslat je ovamo da preuzme komandu nad Sedmom i uguši pobunu...“

„Na kraju krajeva“, reče Dujker ravnim glasom, „ko je pogodniji da se postara za ustanak od ratnika koji je i sam predvodio bunu?“

„Neznatni su mu izgledi ako do pobune dođe“, reče Malik Rel očiju uprtih u prizor ispod njih.

Dujker ugleda nagli odblesak sa pet ili šest sablji, posle čega se Vikanci povukoše i isukaše duge noževe. Izgledalo je kao da su našli nekog vođu, visokog ratnika surovog izgleda, sa amajlijama u dugim pletenicama. Taj je sada urlao i ohrabrivao ih vitlajući sopstvenim oružjem iznad glave. „Kukulje mu!“, opsova istoričar. „Gde se izgrubio Koltejn?“

Kapetan prasnu u smeh. „Onaj visoki što vitla dugim nožem.“

Dujker iskolači oči. „Zar je taj ludak Koltejn?“, pomisli. „Nova pesnica Sedme?“

„Kol’ko vidim, nije se nimalo promenio“, nastavi kapetan. „Ako hoćeš da budeš poglavar svih klanova, bolje bi ti bilo da si prgaviji od svih njih zajedno. Šta misliš zašto se tol’ko dopao matorom caru?“

„Zaštiti nas, Beru“, prošapta užasnuti Dujker.

Već sledećeg trenu Koltejnov urlik namah ućutka četv Vikanaca. Oružja su se opet našla u kanijama, lukovi su spušteni i strele vraćene

u tobolce. Primirili su se čak i konji što su se do malopre ritali i grizli, a sad su uspravili glave i načuljili uši. Prostor oko Koltejna se raščistio i on okrenu leđa stražarima. Visoki ratnik je mahnuo rukom i ova četvorica na parapetu su ćutke posmatrala kako su svi konji odjednom, s potpunom urednošću, osedlani. Nije ni minut prošao, a konjanici su se popeli u sedla i povelili konje u zbijenu paradnu formaciju, koja bi se mogla meriti i sa elitnim jedinicama Carstva.

„Ovo je“, ogłosi se Dujker, „savršeno urađeno.“

Maliku Relu se ote blagi uzdah. „Divljački odabran trenutak, zverska potreba za izazivanjem, potom prezir – jasna poruka stražarima. Ili svima nama?“

„Koltejn jeste guja“, reče kapetan, „ako ste to hteli da kažete. Ako se u Vrhovnoj komandi u Arenu nose mišlju da će ga nadigrati, gadno će se iznenaditi.“

„Velikodušan savet“, priznade mu Rel.

Po kapetanovom izrazu lica reklo bi se da je upravo progutao nešto oštro; utom Dujker shvati da se čovek izlanuo zaboravivši na sveštenikovu visoku poziciju u Vrhovnoj komandi.

Kulp pročisti grlo. „Održava ih u formaciji, izgleda da će odlazak do kasarne ipak biti miran.“

„Priznajem“, reče Dujker uvijeno, „da jedva čekam da upoznam novu pesnicu Sedme.“

Rel klimnu glavom ne pomerajući otečene oči sa prizora pod njima i reče: „Svakako.“

Pošto je napustio ostrva Skara i nastavio dalje ka jugu, ribarski brodić je zaplovio ka Kansuskom moru. Trouglasta jedra su mu se škripitavo napinjala. Ukoliko vetar nastavi da duva ovom jačinom, domoći će se obale Erlitana za četiri sata. Svirac se još više natmuri i pomisli: „Erlitanska obala, Sedam gradova. Mrzim ovaj prokleti kontinent. Zamrzeo sam ga još kad sam ga prvi put video, a sada ga mrzim još više.“ Nagnuo se nad ogradu i pljuvačku, gorku kao žuč, pljunuo u tople zelene talase.

„Je l' ti bolje?“, upita Krokus s pramca. Preplanulo mladalačko lice bilo mu je izabrano zbog iskrene brige.

Stari diverzant požele da ga mlatne po tom licu, ali umesto toga ipak samo zastenja i još više se zguri uz ogradu brodića.

Kalamov smeh odjeknu kod kormila. „Svirac i voda ne mogu da se usaglase, momče. Pogledaj ga, zeleniji je od onog tvog krilatog majmuna, Kukulja ga odneo.“

Svirac oseti na obrazu saosećajno njuškanje. Otvorio je zakravljeno oko i ugledao maleno smežurano lice pred sobom. „Beži, Mobi“, zakreštao je. Ljubimac koji je nekada služio Krokusovom ujaku Mamotu umiljavao se mineru kao da je mačka ili pas lualica. Naravno, Kalam bi rekao da je zapravo bilo obrnuto. „Laže“, prošaptao je Svirac. „Kalam je dobar u tome...“, kaza i nastavi u sebi, „kao kad nas je onomad sve smestio u Rutu Dželbi na celu nedelju zbog vrlo neizvesnog dolaska skrejskog trgovca. 'Obezbedićemo nam ugodno putovanje, a Svirče?' Nije bilo kao proketo prelaženje okeana, o ne, a i to je navodno trebalo biti ugodno. Čitava sedmica u Rutu Dželbi – to nije grad, već septička jama od narandžaste opeke, zagađena gušterima – i šta bi na kraju? Osam džakata za ovu prepolvljenu bačvu s rupama u koritu zapušanim krpama.“

Postojano podizanje i spuštanje brodića ljuljuškalo je Svirca satima. Misli su mu se mahom usredsredile na ovo dugo i zastrašujuće putovanje koje ih je čak dovde dovelo, a potom bi odlutale i usredsredile se na dugo i zastrašujuće putovanje koje ih tek očekuje. „Nikad nećemo odabrati lakši način, zar ne?“, upitao je sam sebe.

Najviše bi voleo da sva mora usahnu. „Ljudi imaju stopala, a ne peraja“, mislio je. „A povrh toga, nakanili smo se da pređemo do kopna s druge strane – do bubama zagađene pustoši bez i kapi vode, gde se žitelji osmehuju samo kad se spremaju da ubiju.“

Sav zelen i ispunjen drhtavicom, dan mu se odužio.

Razmišljao je o prijateljima koje je ostavio na Dženabakisu i pozeleo da sad korača pored njih. „U verskom ratu. Ne zaboravi to, Svirče. Verski ratovi nisu nimalo zabavni“, podsetio se. U takvim okolnostima ne postoji razumno objašnjenje koje bi blagonaklono gledalo

na predaju. Uprkos tome, odred mu je bio sve što je imao svih ovih godina. Osetio se kao da su ga otrgnuli od sopstvene senke. „Samo je Kalam ostao iz stare družine, a on zemlju pred nama naziva domom. I osmehuje se pre ubijanja. I šta li su on i Brzi Ben smislili, a da mi još nisu otkrili?“

„Ima još onih letećih riba“, progovori Apsalar glasom koji je bio mek koliko i njen dodir kad ga je uhvatila za rame. „Na stotine njih!“ „Nešto veliko ih juri iz dubine“, reče Kalam.

Svirac se stenjući uspravi u sedeći položaj. Mobi je otkrio svoje namere koje su se krile iza celodnevnog ulagivanja time što je dopuzao diverzantu u krilo, sklupčao se i sklopio oči. Svirac se uhvati za ogradu i pridruži se prijateljima u osmatranju jata riba na nekih stotinak metara od desnog boka brodića. Mlečnobeke ribe, duge koliko i ruke odraslog muškarca, izranjale su iz talasa i pošto bi otplovile desetak metara, nanovo zaranjale. Leteće ribe u Kansuskom moru love poput ajkula – njihova jata mogu da razjedu kita do kostiju za samo nekoliko minuta. Svoju sposobnost letenja koriste tako što se odraze na kitova leđa kad on izroni po vazduh. „Melovog mi imena, šta bi uopšte moglo da lovi njih?“

Kalam se namršti. „Ne bi trebalo da ovde u Kansu ima ičega. Naravno, u Tragačevom ponoru ima denrabija.“

„Denrabija?! O, to me je umirilo, Kalame. O, da, sad sam sasvim spokojan!“

„Je l' to neka vrsta morske zmije?“, upita Krokus.

„Zamisli stonogu od osamdes' metara“, odgovori Svirac. „Obmota se oko kitova i brodova koji liče na njih, izbije im sav vazduh iz pluća pod debelom kožom, a potom potone poput kamena vukući plen sa sobom.“

„Veoma se retko sreću“, reče Kalam, „i nikad ih nije bilo u plitkim vodama.“

„Do sada“, nadoveza se Krokus uznemirenim glasom.

Denrabi izroni iz vode usred jata letećih riba i zanoseći glavom levo-desno stade ogromnim čeljustima načičkanim ostrim zubima da hvata po dvadesetak riba odjednom. Glava stvorenja bila je prilično široka, čak desetak raspona ruku. Pod mnogobrojnim okoštanim

hvatalkama video se tamnozeleni oklop izdelfen na delove, od kojih je svaki otkrivao duge rožnate udove.

„Osamdes' metara?“, zafrkta Svirac. „Jedino ako su ga prepolovili!“

Kalam stade pored kormila. „Spremi jedra, Krokuse. Moraćemo da požurimo. Ka zapadu.“

Svirac odgurnu cikutavog Mobija s krila pa otvori ranac i stade da pretura po njemu kako bi lakše oslobodio samostrel. „Kalame, ukoliko odluči da smo ukusniji plen...“

„Znam“, procedi ubica.

Svirac hitro sklopi ogromno gvozdeno oružje, a onda podiže pogled i ugleda Apsalarine razrogačene oči. Sva je prebledela. Svirac joj namignu. „Imam jedno iznenađenje za njega ukoliko nas napadne, mala.“

Klimnula je glavom. „Setila sam se kad...“

Denrabi ih je video. Odustavši od jata riba, hitao je ka njima krevudavo sekući talase.

„Ova zver nije obična“, promrmlja Kalam. „Osećaš li isto što i ja, Svirče?“

„Bogat miris, opor“, pomisli Svirac, a onda viknu: „Kukuljinog mi daha, pa to je samuzet!“

„Molim? Šta?“, upita Krokus.

„Preobražajnik“, pojasni Kalam.

Hrapavi glas odjeknu u Svirčevoj glavi, a izrazi na licima njegovih saputnika posvedočiše mu da su ga i oni čuli: „*Smrtnici, nemate sreće jer ćete biti svedoci mog prolaska.*“

Miner zagunđa. Stvorenje nije zvučalo nimalo sažaljivo.

Nastavilo je: „*Iako svi morate umreti, poštovaću meso vaše dok ga jedem.*“

„Lepo od tebe“, promrmlja Svirac nameštajući čvrstu strelicu u usek na samostrelu. Zamenio je gvozdeni vrh glinenom kuglom veličine jabuke.

„*I još jedan će ribarski brodić nestati*“, podrugivao se Samuzet. „*Avaj!*“

Svirac pojuri do krme i čučnu pored Kalama. Smestivši šaku na kormilo, ubica se utom uspravi da se sukobi s denrabijem. „Samuzeti! Idi svojim putem – nimalo nam ne smeta što ćeš proći!“

„*Samilosno ću vas ubiti.*“ Jurnuši preko pučine poput broda sa zašiljenim koritom, stvorenje grknu pravo u zadnji deo brodića i razjapi čeljusti.

„Upozorili smo te“, progovori Svirac i podigavši samostrel, nacilja i zapuca. Strelica je uletela pravo u širom otvorena usta. Brzo poput munje, denrabi zagriže vrh strelice tankim zašiljenim zubima, koji zasekoše i strelu i glinenu kuglu, zbog čega se kroz vazduh raširi mešavina barutnog praha. Istog trenutka odjeknu prasak, koji samuzetom raznese celu glavu.

Komadi glave i sivog mesa razleteše se na sve strane po vodi. Zapaljiva smesa je uz sištanje pare nastavila da divlje pali sve sa čim bi došla u dodir. Udar je odbacio bezglavo telo na daljinu od četiri dužine jarbola i uz poslednje utihnule odjeke eksplozije ono zatim potonu i nestade iz vidokruga. Dim se postrance dizao nad talasima.

„Odabrao si pogrešne ribare“, ogłosi se Svirac i spusti oružje.

Kalam se ponovo smesti za kormilo i vrati plovilo na kurs, ka jugu. Neobičan mir ispuni vazduh. Svirac je rastavio svoj samostrel i ponovo ga spakovao u nauljeno platno, a onda zauzeo svoje mesto na sredini brodića. Mobi se ponovo dovukao u njegovo krilo. Svirac uzdahnu i počea ga iza uva. „Dakle, Kalame?“

„Nisam siguran“, priznade ovaj. „Šta je jednog samuzetog dovelo u Kansusko more? Zašto nije hteo da iko sazna za njegov dolazak?“

„Da je Brzi Ben ovde...“

„Ali nije ovde, Svirče. Ovu zagonetku moramo mi da rešimo i nadajmo se da nećemo naleteti na još koju.“

„Misliš li da ovo ima neke veze sa...“

Kalam se namršti. „Ne.“

„Sa čime da l' ima veze?“, zahtevao je Krokus objašnjenje. „O čemu vi to?“

„Samo razmišljamo“, reče Svirac. „Samuzet je išao na jug. Kao i mi.“

„I?“

Svirac slegnu ramenima. „I... ništa. Samo to.“ Opet pljunu preko ograde i stušti se nazad. „Od sveg uzbuđenja sam zaboravio na mor-sku bolest. Sad je uzbuđenje splasnulo, Kukulje mu.“

Svi su učitali, ali je Krokusov izraz lica diverzantu govorio da ovaj neće zaboraviti tu temu.

Vetar je bio postojan i nosio ih je brzo ka jugu. Manje od tri sata je prošlo kad je Apsalar izjavila da vidi kopno, a četrdeset minuta kasnije Kalam ih je usmerio da plove uporedo sa erlitanskom obalom, održavajući razdaljinu na pola lige. Nastavili su ka zapadu prateći liniju grebena pod kedrovima, a dan je lagano zamirao.

„Čini mi se da vidim konjanike“, reče Apsalar.

Svirac podiže pogled i pridruži se ostalima u promatranju kolone jahača koji su išli obalskom stazom duž grebena.

„Vidim ukupno šestoro“, reče Kalam. „Drugi jahač...“

„Nosi zastavu Carstva“, završi Svirac, a lice mu se iskrivi kao da je osetio neki grozan ukus u ustima. „Glasnik i kopljanici u pratnji...“

„Idu u Erlitan“, dodade Kalam.

I dalje sedeći, Svirac se okrenu da pogleda kaplarove tamne oči. „Nevolja?“, upita samo pogledom.

„Možda“, bio je prećutni odgovor.

Razmena misli je bila potpuno nema, a posledica je mnogih godina vojevanja rame uz rame.

Krokus upita: „Da l' nešto nije u redu? Kalame? Svirče?“

„Teško je reći“, promrmlja Svirac. „Momčić nije nimalo naivan“, pomisli i naglas nastavi: „Videli su nas, ali šta su zapravo videli? Četvoro ribara u barci, skrejsku porodicu koja putuje ka luci radi malo civilizacije.“

„Ima jedno selo tik južno od linije drveća“, reče Kalam. „Drži oči širom otvorene, Krokuse, tražimo ušće potoka i plažu bez naplavine. Kuće će biti načičkane u zavetrini grebena ka unutrašnjosti. Svirče, kako me služi pamćenje?“

„Prilično dobro za domoroca, što i jesi. Koliko je udaljen grad?“

„Deset časova hoda.“

„Toliko blizu?“

„Toliko blizu.“

Svirac je učutao. Carski glasnik i njegova pratnja konjanika okrenuše na jug, ka Erlitanu, a za sobom ostaviše greben i izgubiše im se iz

vidokruga. Nameravali su da tajno uplove pravo u drevnu, pretrpanu luku svetog grada. Vrlo je verovatno da je glasnik nosio vesti koje nisu imale nikakve veze sa njima. Ničim se nisu odali otkad su iz Dženabakisa stigli u carsko пристаниšte Karakarang. Došli su morantskim Plavim trgovcem, kojem su platili za prevoz putnika. Kopno su iz Karakaranga preko Talgajskih planina i onda nizbrdo do Rutu Dželbe prešli idući tanoskim hodočasničkim putem, koji se često koristi. A sedmicu u Rutu Dželbi proveli su neupadljivo, jedino što je Kalam noću odlazio do keja da im obezbedi prelaz preko Otataralskog mora na kontinent.

U najgorem slučaju, izveštaj bi mogao da dopre do nekog zvaničnika, ko zna gde, da su neka dvojica, najverovatnije dezerteri, u pratnji jednog Dženabakijca i jedne žene, stigli na malaško tlo. Teško da su to vesti koje bi protresle carsko osinje gnezdo čak do Erlitana. Dakle, najverovatnije je to Kalam samo uobičajeno sumnjičav.

„Vidim ušće potoka“, reče Krokus pokazujući na obalu.

Svirac opet pogleda Kalama. Usledila je još jedna nema razmena između njih dvojice: „Neprijateljsko tlo, koliko ćemo nisko puzati?“ „Skakavci da nas s visine gledaju, Svirče.“

„Kukuljinog mu daha“, pomisli i ponovo pogleda na obalu. „Mrzim Sedam gradova“, prošaputa. U njegovom krilu Mobi je zevnuo i otkrio usta načičkana igličastim zubima. Svirac preblede. „Ušušakaj se kadgod ti bude zgodno, mali“, reče stresavši se.

Kalam nakrivi kormilo. Krokus je spuštao jedro, u čemu se za vreme dvomesečnog putovanja preko Tragačevog ponora izveštio toliko da je barka lagano uplovilo u vetar, a da se otrcano jedro nije gotovo ni zavijorilo. Promeškolvivši se na sedištu, Apsalar pruži ruke da se istegli i osmehnu Svircu. Miner se namrštio i skrenuo pogled gundajući u sebi: „Spaljena me prodrimala, moram da pazim da mi vilica ne padne svaki put kad to uradi. Nekada je bila sasvim drugačija žena. Ubica, božji nož. Radila je svašta... Osim toga, sad je sa Krokusom. Klinac ima svu sreću ovog sveta, a sve one kurve u Karakarangu su izgledale kao boginjave sestre iz neke mnogobrojne boginjave porodice, a i sve one boginjave bebe na njihovim kukovima...“ Stresao se. „O, Svirče, predugo si na moru, vala baš predugo!“

„Ne vidim čamce“, reče Krokus.

„Uzvodno u potoku“, mumlao je Svirac vukući noktom po brađi u potrazi za vaškom. Tren kasnije ju je iščeprkao i odsutno bacio preko ograde. „Deset sati peške“, nastavio je da sanjari, „i eto nas u Erlitanu, onda kupanje i brijanje i češljanje pa kansaska cura, a posle sam celu noć slobodan.“

Krokus ga je gurnuo. „Da l' si uzbuđen, Svirče?“

„Nemaš pojma koliko.“

„Bio si ovde za vreme osvajanja, zar ne? Još u vreme kad se Kalam borio za drugu stranu – za Sedam svetih Fala'dana – a T'lan Imasi vojevali za cara i...“

„Dosta“, Svirac odmahnu rukom. „Ne moraš da me podsećaš, a ni Kalama. Svi su ratovi gadni, al' taj je bio gadniji od većine.“

„Da l' je istina da si bio u četi koja je Brzog Bena jurila preko svete pustinje Raraku i da je Kalam bio vaš vodič i da su on i Brzi zapravo smislili da vas sve izdaju, ali da je Vran već i to bio predvideo...“

Svirac se okrenuo i ispod oka pogledao Kalama. „Samo jedna noć provedena u Rutu Dželbi uz vrč falarijskog ruma i ovaj klinja već zna više od bilo kojeg živog carskog istoričara.“ Osvrnulo se nazad prema Krokusu. „Čuj, sinko, bolje da zaboraviš sve što ti je pijani klippan ispričao te večeri. Prošlost nam je već i ovako za petama, nema svrhe olakšavati joj trud.“

Krokus provuče prste kroz dugu crnu kosu. „E pa, onda“, reče mirno, „ako je toliko opasno u Sedam gradova, zašto nismo prosto otplovili pravo do Kvon Talija, tamo gde je Apsalar živela, pa da nađemo njenog oca? Zašto se toliko šunjamo svuda, a pritom još i na pogrešnom kontinentu?“

„Nije to tako jednostavno“, zareža Kalam.

„Zašto? Mislio sam da je to povod za ovo putešestvije.“ Krokus pruži ruke i uhvati Apsalarin dlan, ali svoj nepokolebljiv pogled nije odvratio od Kalama i Svirca. „Obojica ste rekli da joj toliko dugužete. Nije vam bilo pravo i hteli ste to da ispravite. Ali sad mi se čini da je to bio samo jedan od razloga, i mislim da ste vas dvojica još nešto smislili. Vraćanje Apsalar u njen dom bilo je samo izgovor da se vratite u vaše Carstvo iako ste zvanično prognani. A šta god da ste nameravali, to je podrazumevalo dolazak ovamo, u Sedam gradova,

i šunjanje u strahu od svačega, skakanje na svaki pokret senke kao da nas goni čitava malaška vojska.“ Zastao je, duboko udahnuo i zatim nastavio: „Imamo pravo da znamo istinu jer nas izlažete opasnosti, a mi ne znamo kakvoj, niti zbog čega, niti bilo šta. Zato pričajte. Sada.“

Svirac se leđima naslonio na ogradu. Pogledao je Kalama i izvio obrvu: „Dakle, kaplare? Vi odlučujete.“

„Hajdemo redom, Svirče“, reče Kalam.

„Carica želi Darudžistan“, miner pogleda u Krokusove mirne oči. „Slažemo se?“

Mladić je oklevao za tren, a zatim potvrdno klimnuo.

Svirac nastavi: „Ono što carica poželi, ona to obično pre ili kasnije dobije. Nazovimo to presedanom. E sad, već je jednom pokušala da osvoji tvoj grad, je l' tako, Krokuse? Tada ju je to koštalo zapovednice Lorn, dvaju carskih demoni i odanosti vrhovne pesnice Duđeka, a da i ne spominjemo gubitak Spaljivača mostova. Ovo je već dovoljno da se svako štrečne.“

„Sve je to bajno, ali kakve veze ima sa...“

„Ne prekidaš me. Kaplar reče da idem redom. Krenuo sam korak po korak. Jesi l' me dosad ispratio? Divno. Darudžistan joj je umakao jednom, ali sledeći put ona namerava da igra na sigurno. Pod pretpostavkom da do tog sledećeg puta i dođe.“

„Pa“, mrštio se Krokus, „zašto ga ne bi bilo? Malopre si rekao da ona uvek dobije ono što poželi.“

„A da li si ti odan svom gradu, Krokuse?“

„Naravno...“

„Znači li to da bi učinio sve što je u tvojoj moći da sprečiš caricu u njenim naumima da ga osvoji?“

„Pa, da, ali...“

„Kaplare?“ Svirac se okrenuo prema Kalamu.

Posmatrajući talase, kršni tamnopusi čovek uzdahnu te klimnu glavom za sebe. Pogledao je Krokusa. „To je to, momče. Vreme je. Krenuli smo na nju.“

Lice daruskog mladića ostade bezizražajno, ali Svirac spazi da je Apsalar razrogačila oči i kako sva boja nestaje iz njenog lica. Ona naglo sede i potom se malo nasmeši, od čega Svirca prože jeza.

„Ne razumem šta hoćeš da kažeš“, reče Krokus. „Na koga ste krenuli? Na caricu? Kako?“

„Hoće da kaže“, ubaci se Apsalar i dalje se smešeći onim smeškom koji joj je nekada pripadao, nekada davno, kada je bila... *neko drugi*, „da će pokušati da je ubiju.“

„Šta?“, Krokus poskoči i zamalo se preturi preko ograde. „Vas dvojica? Ti i bolešljivi miner sa slomljenom violinom na leđima? Mislili ste da ćemo vam mi pomoći u tom ludačkom, samoubilačkom...“

„Sećam se“, iznenada reče Apsalar začkiljivši ka Kalamu.

Krokus se okrenu ka njoj. „Čega se sećaš?“

„Kalama. Nekada je bio Bodež Fala'dana, a Kandža mu je dala komandu nad Rukom. Kalam je neprevaziđeni ubica, Krokuse. A Brzi Ben je...“

„Tri hiljade liga udaljen od nas!“, vičući dovrši Krokus. „Kukulje mu, on je samo vojni mag! Samo toliko, bedni mali vojni mag!“

„Ne baš sasvim“, reče Svirac. „A to što je toliko daleko, vala, baš ništa ne znači, sinko. Brzi Ben je naš podmazani dlan u rupi.“

„Vaš šta u čemu?“

„Podmazani dlan, znaš, kao u igri crvenih rukavica. Kao što svaki mudri kockar uvek vara, tako je uvek zgodnije da lepo namažeš dlanove mašču kad se iz dosade igraš crvenih rukavica, ako znaš na šta mislim. A što se 'rupe' tiče, to ti je bogaz Brzoga Bena, i to onaj kojim će on doći da pripomogne Kalamu u tren oka, bez obzira kol'ko je daleko. I tako, Krokuse, sve si čuo: Kalam će pokušati, ali pre toga ima još štošta da se isplanira i pripremi. A počecemo ovde u Sedam gradova. Hoćeš da Darudžistan zanavek bude slobodan grad? Onda carica mora da umre.“

Krokus polako ponovo sede. „Ali zašto ste odabrali Sedam gradova? Zar nije carica u Kvon Taliju?“

„Zato što“, uzvрати Kalam dok je usmeravao ribarski brodić u ušće, a nesnosna vrelna kopna ih utom sve obujmila, „zato što su, momče, Sedam gradova na samo korak od pobune.“

„Šta to onda znači?“

Ubica iskezi zube. „Ceo kontinent će se pobuniti.“

Svirac se okrenuo i osmotrio smrdljivo šiblje tik uz obalu. „A to je“, pomisli on dok mu je nekakva jeza stezala utrobu, „deo plana koji najviše mrzim – da jurcamo za nekom ludom zamisli Brzog Bena u vreme kad će cela zemlja buknuti.“

Koji minut kasnije zaokrenuli su oko okuke i utom se pojavi selo. Bile su to samo kolibe od pruća i žbuke raštrkane u izlomljenom polukrugu okrenutom ka lakim čamcima nanizanim na peščanoj plaži. Kalam cimnu kormilo i ribarski čamac zaplovi ka žalu. Čim je kobilica zagrebla dno, Svirac preskoči ogradu i dočeka se na suvom. Mobi se sad probudio i svim četirima nogama se čvrsto pridržavao za prednju stranu Svirčeve tunike. Svirac se lagano uspravi ne obračujući pažnju na kreštavo stvorenje. „E pa“, uzdahnuo je kad su seoski psi mešanci oglasili njihov dolazak, „počelo je.“

Drugo poglavlje

Do dana današnjeg lako je zanemariti činjenicu da je u Arenskoj Vrhovnoj komandi bujalo izdajstvo, razdor, suparništvo i zloba... Tvrđnja da (Arenska Vrhovna komanda) nije znala za skrivene struje u unutrašnjosti Carstva u najboljem slučaju je naivna, a u najgorem je do krajnje mere zajedljiva...

Ša'ik i buna
Kularan

Crvenkastožučkasti otisak šake na zidu rastvarao se na kiši i puštao tragove kao korenje niz žbuku između pečenih cigala od blata. Dujker se zgurio na pljusk u neuobičajenom za to doba godine i posmatrao kako otisak polako nestaje. Požalio je što dan nije bio suv, što nije naišao na znak pre nego što ga je kiša uklonila jer bi tada mogao da barem pretpostavi čija je to šaka ostavila svoj otisak, tu, na spoljašnjim zidinama stare Fala'd palate u samom srcu Hisara.

U brojnim kulturama Sedam gradova sve je vrvelo od simbola, tajnog piktografskog jezika prikrivenih poruka koje su imale ogroman značaj za meštane. Takvi simboli tvorili su složen dijalog koji nije dan Malažanin nije razumevao. Tokom svog višemesečnog boravka ovde, Dujker je polako počeo da shvata kolika opasnost vrebava iza takvog neznanja. Kako se godina Dridžne približavala, ti simboli kao da su procvetali u haotičnom obilju te je svaki zid u svakom gradu postao svitak ispisan tajnom šifrom. Vetar, sunce i kiša obezbeđivali su nepostojanost i brisali tablu pripremajući je za sledeću razmenu.

„Izgleda da ovih dana imaju štošta da kažu.“

Dujker se stresao od takvih zlokobnih misli, pokušavši tako da opusti napet vrat i ramena. Njegova upozorenja Vrhovnoj komandi izgleda da nailaze samo na gluve zidove. Postojao je obrazac u ovim